

Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld

Den Haag, 29 september 2005

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	
1.1	Aanscherping beleid inzake bestrijding voetbalvandalisme	3
1.2	Historie	4
1.3	Werking beleidskader	4
1.4	Opbouw beleidskader	5
Hoofdstuk 2	Taken en verantwoordelijkheden	
2.1	Ketenbenadering	6
2.2	Taken en verantwoordelijkheden	7
2.2.1	KNVB	7
2.2.2	BVO	9
2.2.3	Burgemeester	12
2.2.4	Korpsbeheerder en Korpsbeheerdersberaad	14
2.2.5	Politie en Raad van Hoofdcommissarissen	15
2.2.6	Openbaar Ministerie	17
2.2.7	Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV)	19
2.2.8	Supportersverenigingen BVO	20
2.2.9	Samenwerkende Organisaties Voetbalsupporters (SOVS)	21
2.2.10	Vervoersmaatschappijen	22
2.2.11	Commissaris van de Koningin	23
2.2.12	Rijksoverheid	24
2.2.13	Interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld	26
2.2.14	Burgemeestersoverleg betaald voetbal	27
Hoofdstuk 3	Beleidsdoelstellingen	
3.1	Van kaderstelling naar beleid	28
3.2	Algemene uitgangspunten	29
Hoofdstuk 4	Tolerantiegrenzen	
4.1	Inleiding	32
4.2	Tolerantiegrens alcohol en drugs	33
4.3	Tolerantiegrens combiregeling	34
4.4	Tolerantiegrens stadionverbod	35
4.5	Tolerantiegrens spreekkoren en spandoeken	36
4.6	Tolerantiegrens vuurwerk	39
4.7	Tolerantiegrens bejegening stewards, beveiligingspersoneel, officials en politie	40
Hoofdstuk 5	Auditteam	
5.1	Taak auditteam	41

5.2	Samenstelling auditteam	41
5.3	Evaluatie Auditteam	41

Bijlagen

1. model lokaal convenant
2. wet- en regelgeving (inclusief model noodbevel en model APV)

Het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2005 is een gezamenlijke uitgave van de in de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld vertegenwoordigde instanties.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Aanscherping beleid inzake bestrijding voetbalvandalisme

Voetbal geeft in Nederland plezier aan miljoenen mensen. Velen daarvan zitten voor de televisie. Ruim tweehonderdduizend supporters zitten elke week op de tribunes. Een klein deel daarvan bestaat uit mensen die het voetballen aangrijpen om, al dan niet georganiseerd, rellen te schoppen, bedreigingen te uiten of anderszins rottigheid uit te halen. Reeds jaren wordt getracht deze voetbalvandalen zo effectief mogelijk te bestrijden. Hierbij is het – helaas – onvermijdelijk gebleken dat de goedwillende supporters in meer of mindere mate lijden onder de maatregelen die worden getroffen om deze kleine groep vandalen aan te pakken.

Het voetbalvandalisme kent pieken en dalen. Het voetbalseizoen 2001 – 2002 en met name de tweede helft van dat seizoen, kende een onrustig verloop. Er was een aantal ingrijpende incidenten en sinds lange tijd vonden deze ook weer plaats in de stadions. Dit was reden om een aantal maatregelen te nemen, zoals het actualiseren en uitbreiden van het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld voor risicowedstrijden (het beleidskader) uit 1997; het formuleren van tolerantiegrenzen en het instellen van een auditteam. Het auditteam voetbalvandalisme heeft tot taak een feitenonderzoek te doen naar (het voorkomen van) ingrijpende incidenten. Bovenstaande maatregelen werden uitgewerkt in het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2003, dat op 6 maart door de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld (de stuurgroep) is vastgesteld.

Naar aanleiding van de evaluatie van het beleidskader 2003 heeft de stuurgroep in 2004 op drie gebieden een wijziging van het beleidskader doorgevoerd, te weten: de categorisering van wedstrijden, het afsteken van vuurwerk en de aanpak van spreekkoren.

Op 24 september 2004 maakte de KNVB bekend in het seizoen 2005-2006 te willen starten met een nieuwe competitieopzet van de Holland Casino Eredivisie (HCE) en de Gouden Gids Divisie (GGD). Op advies van de stuurgroep heeft de minister van BZK mei 2005 de KNVB toestemming gegeven de nieuwe competitieopzet op proef te organiseren in het seizoen 2005-2006, gekoppeld aan een uitgebreid pakket aan veiligheidsmaatregelen om te voorkomen dat de nieuwe opzet leidt tot extra politie-inzet. Indien december 2005 blijkt dat het pakket maatregelen voldoende is ingevoerd, kan de nieuwe competitieopzet ook het seizoen 2006-2007 worden uitgetoetst. Omdat de evaluatie van dit pakket aan veiligheidsmaatregelen los staat van het beleidskader, zijn deze maatregelen vooralsnog niet opgenomen in onderhavig beleidskader.

In de eerste helft van 2004-2005 is er veel aandacht geweest voor spreekkoren. Verscherpte richtlijnen hebben geleid tot een striktere aanpak van dit fenomeen. In de tweede seizoenshelft zijn vooral de grootschalige incidenten rond de wedstrijd Feyenoord-Ajax opgevallen. Deze zijn te beschouwen als één van de ergste incidenten in de Nederlandse geschiedenis van het vandalisme en geweld rondom voetbalwedstrijden van de afgelopen jaren en hadden een grote publieke en bestuurlijke impact. Het versterkte het gevoel dat een stevige, gezamenlijke aanpak noodzakelijk is en dat het beleidskader daarbij voor geen van de partijen vrijblijvend is. Daarnaast wordt gedurende seizoen 2004-2005 het beeld scherper dat rellen zich concentreren voorafgaand aan of na afloop van de wedstrijd en ontstaat de trend dat rellen zich verschuiven naar de dag voor de wedstrijd. De stuurgroep heeft zichzelf medio 2005 de opdracht gegeven deze trend en de aanpak die dat vergt verder te onderzoeken.

De stuurgroep heeft besloten het beleidskader 2003 te actualiseren tot het voorliggende beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2005 naar aanleiding van de evaluatie van het beleidskader 2003, de wijzigingen in het beleidskader over categorisering van wedstrijden, het afsteken van vuurwerk en de aanpak van spreekkoren .

1.2 Historie

In 1997 is het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld voor risicowedstrijden vastgesteld door de stuurgroep. In het beleidskader 1997 worden eisen gesteld aan het optreden van de diverse ketenpartners die een rol spelen bij de bestrijding van het voetbalvandalisme. In het beleidskader 2003 en in het voorliggende beleidskader 2005 heeft een actualisering van de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende ketenpartners plaatsgevonden.

In het beleidskader zijn een aantal (gewijzigde) tolerantiegrenzen opgenomen. Gebleken is dat er grote verschillen zijn in de wijze waarop op lokaal niveau het voetbalvandalisme bestreden wordt. Enerzijds is dit gewenst. Zoals de commissie Stekelenburg in 1999 reeds constateerde, staat en valt een succesvolle bestrijding van het voetbalvandalisme met het toepassen van maatwerk. De mate waarin voetbalvandalisme voorkomt kan per club aanzienlijk verschillen. Anderzijds is de roep om een uniformering van beleid de afgelopen tijd sterk toegenomen. De verschillen in aanpak leiden tot onduidelijkheid bij supporters en geven voetbalvandalen de gelegenheid gemeenten, clubs, politie en openbaar ministerie tegen elkaar uit te spelen. De tolerantiegrenzen geven op de meest prangende terreinen een beschrijving van gewenst en ongewenst gedrag van supporters waarbij het doel is gemeenten, politie, clubs en openbaar ministerie in gelijke gevallen op gelijke wijze te laten optreden.

Van elkaar leren is een belangrijk uitgangspunt bij de bestrijding van het voetbalvandalisme. Daarom is augustus 2003 besloten tot het instellen van een auditteam. Het auditteam heeft tot taak een feitenonderzoek te doen naar (het voorkomen van) ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland. Hierbij dient het voorliggende beleidskader als uitgangspunt. Onderzoek van het auditteam moet praktisch inzicht geven in aanleiding, oorzaak en aanpak van voetbalvandalisme door feiten te relateren aan tolerantiegrenzen en verantwoordelijkheden uit het beleidskader. In 2004 heeft de minister van BZK besloten de instelling van het auditteam te verlengen tot juni 2006.

1.3 Werking beleidskader

Het beleidskader 2005 is vastgesteld door de stuurgroep voetbalvandalisme. Het beleidskader geldt voor alle wedstrijden *in de nationale competitie* waar een betaald voetbalorganisatie bij betrokken is, *inclusief de wedstrijden voor de KNVB beker waarbij een Nederlandse BVO organisator is*, en beperkt zich niet alleen – zoals het beleidskader 1997 – tot risicowedstrijden. Het beleidskader 2005 is geen vrijblijvend kader. Van alle in het beleidskader opgenomen partijen wordt verwacht dat zij zich houden aan de afspraken die in dit beleidskader staan beschreven. Dit betekent echter niet dat maatwerk niet meer tot de mogelijkheden behoort. Integendeel. Op basis van het beleidskader kan het vereiste, lokale maatwerk worden toegepast. Dit maatwerk dient haar beslag krijgen in de convenanten die op lokaal niveau tussen de ketenpartners zijn afgesloten. Deze convenanten dienen een nadere uitwerking en concretisering te zijn van de afspraken in het beleidskader. Onderzocht zal worden in hoeverre hieraan wordt voldaan. Daartoe dienen de gemeenten uiterlijk 1 oktober het convenant van het dan lopende seizoen te hebben toegestuurd aan de minister van BZK.

Het beleidskader 2005 heeft een meerjarig karakter. Jaarlijks zal het beleidskader op basis van nieuwe inzichten worden besproken. Indien nodig zal het beleidskader worden aangepast.

1.4 Opbouw beleidskader

Het beleidskader 2005 begint met de inleiding, hoofdstuk 1. Hierin komt het hoe en waarom van het beleidskader aan de orde. In hoofdstuk 2 worden de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende ketenpartners beschreven. In hoofdstuk 3 worden de algemene beleidsuitgangspunten beschreven. In hoofdstuk 4 staan vervolgens de tolerantiegrenzen geformuleerd. De taken van het auditteam komen in hoofdstuk 5 aan de orde.

In de bijlage zijn opgenomen een model lokaal convenant en een overzicht van de vigerende wet- en regelgeving.

Hoofdstuk 2: Taken en verantwoordelijkheden

2.1. Ketenbenadering

Uitgangspunt bij de aanpak van het voetbalvandalisme is de ketenbenadering. Dit betekent dat partijen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en taken een bijdrage aan de oplossing leveren. In de eerste plaats zijn dat de KNVB en de BVO's die voor de veiligheid rond de wedstrijden moeten zorgen. In de tweede plaats zijn dat de burgemeesters en de korpsbeheerders, het OM en de politie, die zorgdragen voor handhaving van de openbare orde en het voeren van een opsporings- en vervolgingsbeleid. In de derde plaats zijn dat de vervoersmaatschappijen (trein en busvervoer), de supportersverenigingen, en de (jeugd)welzijnsorganisaties, die elk op hun terrein een bijdrage leveren aan het ordentelijk verloop van wedstrijden. In de vierde plaats is ook de bestuurlijke inbreng op provinciaal niveau, de Commissaris van Koningin, en op rijksniveau van belang, de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties alsmede de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Tot slot biedt de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en –geweld een platform voor afstemming en beleidsinitiatief.

De ketenbenadering richt zich op het realiseren van een sluitende keten van maatregelen op het terrein van preventie, pro-actie, preparatie, repressie en nazorg. De verbinding tussen partijen uit zich in termen van gezamenlijkheid, betrouwbaarheid, voorspelbaarheid, en aanspreekbaarheid. Een adequate aanpak van voetbalvandalisme kan alleen slagen als de handen ineen geslagen worden en ieder zijn deel van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor zijn rekening neemt. Betrouwbaarheid, voorspelbaarheid en de mate waarin de partijen elkaar vooraf en tijdig op de hoogte stellen van de voorgenomen maatregelen zijn daarbij van belang. Aanspreekbaarheid past in een professionele houding waarin partijen elkaar tot verantwoording roepen over het niet bereiken van doelstellingen of het niet nakomen van afspraken.

In een sluitende keten moeten maatregelen evenwichtig verdeeld zijn over de schakels van preventie, pro-actie, preparatie, repressie en nazorg. Dat betekent dat de intensivering van voorbereiding, de verscherping van de tolerantiegrenzen en de inzet op het sociaalpreventieve supporters- en jeugdbeleid onverminderd wordt voortgezet en aangepast aan nieuwe (onderzoeks)inzichten. Dat betekent ook dat daar waar op het ene terrein een maatregel onvoldoende effect sorteert, op een ander terrein de inzet gecompenseerd moet kunnen worden. De overheid wil meer verantwoordelijkheden neerleggen bij de organisatoren van voetbalwedstrijden, KNVB en clubs. De KNVB en clubs verwachten op hun beurt van de overheid een maximale inspanning en prioriteitstelling bij het bestrijden van voetbalgerelateerd geweld. De stuurgroep is zich bewust van de spanning die hierdoor kan ontstaan.

De ketenbenadering is gebaseerd op een gezamenlijke aanpak op basis van ieders eigen verantwoordelijkheid bij de bestrijding van voetbalvandalisme en geweld. In dit hoofdstuk worden deze onderscheiden taken en verantwoordelijkheden toegelicht.

2.2. Taken en verantwoordelijkheden

2.2.1. KNVB

De KNVB is verantwoordelijk voor een goed en ordentelijk verloop van de competitie. Daarnaast stelt hij eisen aan de bvo's met betrekking tot veiligheid, beveiliging en klantvriendelijkheid. Vanuit deze verantwoordelijkheid is de KNVB gehouden de volgende taken uit te voeren:

1. *Competitieprogramma*

- a. De KNVB stelt voorafgaand aan een nieuw voetbalseizoen het competitieprogramma vast.
- b. De KNVB stelt de procedure vast van de totstandkoming van het competitieprogramma en maakt deze aan alle betrokkenen kenbaar.
- c. De KNVB inventariseert tijdig welke de voorwaarden en knelpunten zijn van de burgemeesters, politie en BVO ten aanzien van de planning van wedstrijden en houdt rekening met deze knelpunten en voorwaarden, mits deze vooraf en tijdig zijn doorgegeven.
- d. De KNVB vraagt aan de lokale autoriteiten of het speelschema voldoet aan de opgegeven knelpunten en voorwaarden.

2. *Uitgangspunten veiligheidsorganisatie BVO*

- a. De KNVB stelt in een, indien noodzakelijk, jaarlijks geactualiseerd Handboek Veiligheid voorschriften en voorwaarden ter bevordering van de orde en veiligheid in de Nederlandse voetbalstadions. Het betreft hier de voorschriften wedstrijdorganisatie (zoals verantwoordelijkheden, vooroverleg, kaartverkoop en fouillering) en de voorwaarden voor het gebruik van de Club Card.
- b. De KNVB stelt in overleg met de BVO en lokale autoriteiten het aantal benodigde (hoofd)stewards per club vast.
- c. De KNVB stelt de minimale capaciteit van het bezoekersvak vast en controleert deze.
- d. De KNVB stelt kwaliteitseisen op waaraan de opleiding van de stewardorganisatie dient te voldoen en controleert deze.
- e. De KNVB controleert of de voorwaarden en voorschriften wedstrijdorganisatie ook nageleefd worden en heeft hiertoe een sanctioneringssysteem ingesteld.
- f. De KNVB heeft een modeldraaiboek en checklist ontwikkeld waarlangs clubs hun wedstrijden kunnen organiseren.
- g. De KNVB brengt de burgemeester van de speelstad van de BVO op de hoogte van de voor de betreffende BVO geldende voorwaarden, alsmede de eventueel geldende afwijkingen t.a.v. de licentieverstrekking.
- h. Van een BVO die niet (tijdig) voldoet aan de licentievoorwaarden in het algemeen en de veiligheidsvoorwaarden in het bijzonder, zal in beginsel de licentie worden ingetrokken.
- i. Het verlenen van ontheffingen dient tot een minimum beperkt te blijven.
- j. De KNVB dient de nodige distantie te bewerkstelligen tussen de verlening van de licentie en de controle op de naleving van de licentievoorwaarden. Daartoe laat de KNVB de controle op de voorwaarden uitvoeren door auditoren. De resultaten worden ter beoordeling voorgelegd aan de onafhankelijke licentiecommissie.
- k. Voordat wordt overgegaan tot verlening van ontheffingen van een regel die gevolgen kan hebben voor de handhaving van de orde en rust rondom de stadions en de inspanningen die daarvoor geleverd moeten worden, treedt de KNVB in overleg met de burgemeester van de speelstad van de betreffende BVO.
- l. De KNVB coördineert de samenwerking tussen de BVO's op het gebied van veiligheid.

3. *Supportersbeleid*

- a. De KNVB ondersteunt de BVO's op het gebied van het supportersbeleid en het sociaal preventief beleid.

4. Stadionverboden

- a. De KNVB gaat afhankelijk van de zwaarte van het wangedrag van een supporter over tot het opleggen van een landelijk geldend civielrechtelijk stadionverbod. De duur en reikwijdte van het stadionverbod worden bepaald op basis van een strafbepaling. Daarnaast is sprake van een richtlijn voor alternatieve straffen.
- b. Naast het stadionverbod wordt door de KNVB een boete (€ 450) opgelegd bij een stadionverbod van één jaar of langer of bij recidive.
- c. In die gevallen waarin het OM aan de KNVB gegevens verstrekt over daders van strafbare feiten, gaat de KNVB in beginsel over tot oplegging van een landelijk stadionverbod. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat deze gegevens zijn verstrekt door de politie en het openbaar ministerie.
- d. Het opleggen van een stadionverbod gaat gepaard met tijdelijke blokkering van de clubcard / *seizoenskaart*.
- e. De KNVB draagt er zorg voor dat stadionverboden effectief worden gehandhaafd (kaartverkoop/toegangscontrole).
- f. De KNVB heeft het uitsluitingsbeleid op schrift gesteld en maakt dit bekend aan de BVO's.
- g. De KNVB heeft een handreiking opgesteld voor het opleggen van stadionverboden door BVO's.
- h. De KNVB heeft een commissie stadionverboden KNVB ingesteld die zorgdraagt voor een juiste wijze (zorgvuldigheidsbeginsel) van strafmaattoebedeling.
- i. De KNVB licht de BVO in indien een supporter van de club een stadionverbod krijgt opgelegd.

5. De KNVB als organisator

- a. De KNVB voldoet in de hoedanigheid van organisator van interlands, de Amstelcup en de Supercup aan dezelfde eisen als die aan de BVO worden gesteld. Daarnaast zijn de Binding Instructions van de UEFA van toepassing.

6. Verplaatsing wedstrijden

- a. Indien van overheidswege een wedstrijd wordt verboden, dan zal deze wedstrijd zo snel mogelijk, doch in ieder geval uiterlijk voor het einde van de desbetreffende competitie worden vastgesteld en gespeeld. Indien de wedstrijd van overheidswege opnieuw wordt verboden of niet binnen de genoemde termijn is of kan worden gespeeld, dan zal de desbetreffende wedstrijd worden vastgesteld op het terrein van de tegenstander. Indien de wedstrijd niet binnen de genoemde termijn op het terrein van de tegenstander is of kan worden gespeeld, dan zal de wedstrijd worden vastgesteld op neutraal terrein, eventueel zonder publiek
- b. De KNVB tracht zo weinig mogelijk wedstrijden te verplaatsen op verzoek van BVO's in verband met Europese- en/of TV-belangen.

7. Voorbeeldgedrag officials, trainers en spelers

- a. De KNVB stimuleert dat officials, trainers en spelers een voorbeeld stellen voor goed gedrag. Een gedragscode is opgesteld die geldt voor officials in het betaalde voetbal.

2.2.2 BVO

De BVO is verantwoordelijk voor de organisatie van de afzonderlijke wedstrijden en is derhalve primair verantwoordelijk voor het ordentelijke verloop van de wedstrijden. Vanuit die verantwoordelijkheid is de BVO gehouden de volgende taken uit te voeren in het verlengde van hetgeen onder 2.2.1 bij de KNVB werd opgemerkt.

1. **Veiligheidsbeleid**

- a. De BVO dient te voldoen aan de licentievoorwaarden van de KNVB.
- b. De BVO dient een veiligheidsbeleid te ontwikkelen dat is gebaseerd op de in het Handboek Veiligheid genoemde voorwaarden en voorschriften wedstrijdorganisatie van de KNVB.
- c. In De BVO dient in het bezit te zijn van een door de gemeente ondertekende veiligheidsverklaring. In deze veiligheidsverklaring zijn opgenomen alle vergunningen die benodigd zijn voor het spelen van betaald voetbal, zoals de gebruiksvergunning en de evenementenvergunning. In de veiligheidsverklaring is ook de verplichting van het hebben van een calamiteiten- en ontruimingsplan opgenomen.
- d. Het door de BVO te voeren veiligheidsbeleid dient voor aanvang van elk voetbalseizoen ter instemming aan de burgemeester te worden voorgelegd.
- e. De BVO stelt de lokale autoriteiten in de gelegenheid het veiligheidsbeleid te evalueren.
- f. De BVO stelt een sociaal preventief supportersbeleid op in overleg met jeugdwelzijnsorganisaties en supportersverenigingen. Hiertoe wordt een supporterscoördinator aangesteld.

2. **Toestemming voor het organiseren van een wedstrijd**

- a. Voorafgaand aan de wedstrijd vraagt de BVO aan de burgemeester toestemming voor het spelen van de wedstrijd.
- b. De BVO voert de eventuele door de burgemeester gestelde voorwaarden onverkort uit. Wanneer niet aan de voorwaarden wordt voldaan, kan de burgemeester, eventueel op advies van het driehoeksoverleg, besluiten de wedstrijd geen doorgang te laten vinden (zie ook 2.2.3).

3. **Veiligheidsorganisatie in en rondom het stadion¹**

- a. Onverminderd nadere door de burgemeester te stellen voorwaarden is de BVO verantwoordelijk voor de veiligheidsorganisatie in en rond het stadion. De BVO neemt die maatregelen die nodig zijn om ordeverstoringen te voorkomen.
- b. De door de BVO te nemen maatregelen omvatten mede preventieve en pro-actieve maatregelen die invloed hebben op de orde binnen en buiten het stadion.
- c. De BVO draagt zorg voor het aanstellen van een professionele veiligheidsmanager.
- d. De BVO zorgt voor voldoende, goed opgeleide stewards en een adequate stewardorganisatie conform de kwaliteitseisen van de KNVB.
- e. De BVO is betrokken bij de vaststellen van het aantal benodigde (hoofd)stewards per club en de minimale capaciteit van het bezoekersvak door de KNVB. De burgemeester vervult hierin een toetsende rol.
- f. De BVO zorgt voor een effectief toegangsbeleid en –controle. Dit betekent dat personen die niet gewenst zijn door de BVO geen toegang krijgen tot het stadion.

4. **Informatieverstrekking**

---

¹ Onder de stadionomgeving wordt normaliter verstaan de ruimte binnen de hekken van de accommodatie die als privaat terrein van de BVO moet worden beschouwd. Op lokaal niveau kunnen hierover in het convenant aanvullende afspraken gemaakt zijn/worden .

- a. De BVO verschaft de burgemeester en de politie, binnen de privacyregelgeving, op hun verzoek alle beschikbare informatie over risicosupporters.
- b. Voorafgaand aan de wedstrijd vindt volgens een vast draaiboek (door de KNVB op te stellen) een voorbespreking plaats tussen beide BVO's, de gemeente waar de wedstrijd wordt gespeeld en in ieder geval de politie van de thuis spelende club. Indien mogelijk dient hier ook de supportersvereniging van de bezoekende club bij betrokken te worden. Is dit niet mogelijk dan dient de bezoekende BVO ervoor zorg te dragen vooroverleg met de supportersvereniging heeft plaatsgevonden.
- c. *Ook bij internationale wedstrijden neemt de BVO initiatief tot het houden van een vooroverleg.*
- d. De BVO dient inzicht te hebben in (het gedrag van) de eigen supporters.

5. Communicatie

- a. De BVO maakt voorafgaand aan de wedstrijd afspraken met de burgemeester en politie over de omgang met de media.
- b. De BVO informeert het publiek adequaat over de wijze van kaartverkoop en de beschikbaarheid van toegangskarten.

6. Huisreglement

- a. De BVO of stadionbeheerder maakt in een huisreglement aan de supporters kenbaar wat de rechten en verplichtingen zijn, en welke sancties er zijn op niet-naleving van de verplichtingen.
- b. Supporters die zich schuldig maken aan overtreding van de KNVB-regelgeving of het huisreglement worden terstond door de BVO verwijderd.

7. Stadionverboden en intrekking seizoenkaart

- a. De BVO gaat afhankelijk van de zwaarte van het wangedrag van een supporter over tot het opleggen van een civielrechtelijk stadionverbod en het intrekken van een seizoenkaart en/of blokkering van de clubcard of vraagt de KNVB een landelijk verbod op te leggen.
- b. De BVO biedt de uitgesloten persoon de mogelijkheid – op termijn – de toegang tot het stadion terug te verdienen, bijvoorbeeld door middel van een vrijwillige meldingsovereenkomst. Het terugverdienen geschiedt daarbij alleen via de gewone kaartverkoop. Het verkrijgen van een seizoenskaart kan alleen onder de voorwaarden zoals beschreven in hoofdstuk 3.3.2.
- c. De BVO draagt er zorg voor dat een stadionverbod effectief wordt gehandhaafd (kaartverkoop/toegangscntrole).
- d. De BVO stelt haar uitsluitingbeleid op schrift, en maakt dit kenbaar aan de supporters.
- e. De BVO stelt de KNVB op de hoogte van het uitgesloten zijn van een supporter.

8. Supportersvervoer

- a. De bezoekende BVO is, in het geval van een van overheidswege opgelegde combi, formeel verantwoordelijk voor het vervoer van supporters naar uitwedstrijden en overlegt - waar mogelijk samen met de supportersvereniging - met de autoriteiten van zowel de wedstrijdstad als de stad van de bezoekende club over de meest geschikte wijze van georganiseerd vervoer (combiregeling of anderszins).
- b. Bij verplichte combi's zorgt de bezoekende BVO voor voldoende stewards en/of veiligheidspersoneel in de trein of bus.

9. Evaluatie en auditing

- a. Na iedere wedstrijd evalueert de BVO in samenspraak met de lokale autoriteiten de veiligheidsorganisatie rondom de wedstrijd en treft zo nodig op basis daarvan aanvullende maatregelen voor volgende wedstrijden. De BVO is verplicht de KNVB voor 09.00 uur op de tweede werkdag na de wedstrijd in het bezit te stellen van een incidentenrapportage. Naast regelmatige bezoeken van een vast aan de club toegewezen auditor vinden op basis van vooraf gestelde criteria periodiek wedstrijd audits plaats.

2.2.3 Burgemeester

Burgemeester

De burgemeester is degene die een BVO toestemming verleent voor het spelen van voetbalwedstrijden *door het afgeven van een veiligheidsverklaring, waarmee de BVO van de KNVB een licentieverklaring krijgt. De burgemeester draagt er zorg voor dat alle bestuursrechtelijke maatregelen die genomen kunnen worden om het voetbalvandalisme te bestrijden in de APV zijn opgenomen.*

Tevens is de burgemeester verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde. Met betrekking tot die verantwoordelijkheid is de burgemeester, naast gemeentelijk bestuursorgaan, ook gezagsdrager over de politie. Een overzicht van de in dit kader uit wet- en regelgeving voortvloeiende bevoegdheden is opgenomen de bijlage. In het onderstaande wordt aangegeven welke de taken van de burgemeester zijn en welke condities hij stelt aan de organisator van voetbalwedstrijden.

1. **Afspraken en convenant**

- De burgemeester initieert en bevordert dat alle betrokken lokale partners - BVO, politie, openbaar ministerie, gemeente, supporters (al dan niet via de BVO) - voor aanvang van het nieuwe voetbalseizoen afspraken maken over hun inzet. Deze worden opgenomen in een door alle partijen te ondertekenen, lokaal convenant. Het lokale convenant wordt voorafgaand aan elk seizoen geactualiseerd *en vóór 1 oktober van het betreffende seizoen aangeboden aan de minister van BZK.*
- In het convenant worden in elk geval afspraken gemaakt over:
  1. kaartverkoop en toelatingsbeleid
  2. regulier veiligheidsoverleg en welke rol deze heeft
  3. concretisering van de verantwoordelijkheden zoals beschreven in dit beleidskader
  4. concretisering van het individuele en gezamenlijke beleid van de ketenpartners zoals beschreven in dit beleidskader
  5. (preventief) supportersbeleid
  6. (eventuele) nadere uitwerking van de tolerantiegrenzen
  7. calamiteitenplan/ontruimingsplan
  8. supportersvervoer en begeleiding van het vervoer
  9. onderlinge samenwerking
  10. het in kaart brengen van de daders/regisseurs/aanstichters van voetbalgeweld
  11. looptijd van het convenant
  12. evaluatie/actualisering van het convenant

2. **Het competitieprogramma**

- De burgemeester bepaalt jaarlijks in overleg met politie, OM en BVO de wensen, eisen, voorwaarden en knelpunten ten aanzien van het competitieprogramma en verstrekt deze tijdig aan de KNVB.
- De burgemeester dient in te stemmen met het door de KNVB voorgestelde speelschema van de betrokken BVO. Hij legt deze daartoe voor aan de lokale driehoek.
- Het tijdstip van spelen van wedstrijden wordt lokaal bepaald. Bij wedstrijden in de C categorie dient het aanbeveling deze zoveel mogelijk bij daglicht te spelen.

3. **Lokaal plan van aanpak**

- De burgemeester stelt in overleg met de driehoek een plan van aanpak op voor categorie A, B en C wedstrijden.
- Het beleid is er op gericht dat de wedstrijd ongestoord doorgang kan vinden.
- Alle maatregelen zijn er op gericht de openbare orde en rechtsorde rond de wedstrijd op aanvaardbare wijze te handhaven.

- In het plan van aanpak zijn de landelijke beleidsuitgangspunten zoals deze in dit beleidskader zijn opgenomen verder uitgewerkt.
- De burgemeester draagt er zorg voor dat de lokale driehoek de uitvoering van het veiligheidsbeleid bij de betrokken BVO's ten minste één maal per jaar evalueert.

4. Inzet politie

- Het politieoptreden is gericht op het voorkomen en beteugelen van ongeregeldeheden.
- Het noodzakelijke politieoptreden wordt gekenmerkt door een zorgvuldige afweging van de mate van inbreuk op de openbare orde c.q. rechtsorde en de gevolgen van het politieoptreden tegen die inbreuk op de openbare orde c.q. rechtsorde.
- Voor zover mogelijk dienen er bij ongeregeldeheden zoveel mogelijk aanhoudingen te worden verricht.
- Bij het verrichten van aanhoudingen wordt de ernst van de overtreding afgewogen tegen de gevolgen voor de verdere handhaving van de openbare orde.
- Uitgaande van deze beleidsuitgangspunten is het optreden gericht op het voorkomen van confrontaties tussen supportersgroepen; het voorkomen van wanordelijkheden en het optreden bij strafbare feiten, in het bijzonder indien gepleegd door notoire voetbalvandalen.
- Het politieoptreden is mede gericht op informatie-inwinning over daders en dadergroepen.
- De burgemeester draagt er zorg voor dat het optreden van de politie is gebaseerd op het per 1 september 2003 door de politie ontwikkelde bejegeningprofiel.
- *In het lokale covenant worden afspraken gemaakt tussen alle lokale partijen gericht op een systematische terugdringing van de politie-inzet. Dit door te inventariseren welke infrastructurele maatregelen en mogelijkheden m.b.t. vervanging van politie door stewards en veiligheidspersoneel aanwezig zijn. Op basis van deze inventarisatie worden concrete stappen afgesproken om de politie-inzet verder terug te dringen.*

5. Eisen aan de organisator

- De burgemeester neemt vroegtijdig voorschriften op in de vergunning voor het organiseren van een (betaald) voetbalwedstrijd indien het belang van de openbare orde hiermee is gediend.
- Indien de organisator niet aan de voorschriften voldoet, krijgt deze geen toestemming voor het spelen van de wedstrijd(en).
- Indien het opnemen van voorschriften de vrees voor het ontstaan van verstoring van de openbare orde niet kan wegnemen, weigert de burgemeester de vergunning. Alleen in het uiterste geval kan besloten worden dat de wedstrijd gespeeld wordt zonder publiek of zonder supporters van de bezoekende club of met een gelimiteerd aantal supporters van de bezoekende club.
- De burgemeester draagt zorg voor de controle op de naleving van de door hem afgegeven gebruiksvergunning.

6. Bovenlokale ordeverstoringen

- De burgemeester informeert, zo mogelijk via de CdK, zijn ambtgenoten wanneer hij inschat dat wedstrijden kunnen leiden tot openbare orde verstoringen in nabijgelegen gemeenten binnen de regio.
- De burgemeester van de stad van de thuis spelende club neemt het voortouw tot afstemming met burgemeesters van andere betrokken gemeenten.
- De burgemeester informeert, zo mogelijk via de CdK, het Nationaal Coördinatie Centrum (NCC).

2.2.4 Korpsbeheerder en Korpsbeheerdersberaad

Korpsbeheerder

De korpsbeheerder is als gevolg van de Politiewet 1993 belast met het beheer over de politie. Hieruit vloeien met betrekking tot de organisatie van wedstrijden in het betaald voetbal de navolgende taken en verplichtingen voort.

1. Inzet van politie

- De korpsbeheerder van de betrokken regio draagt zorg voor een adequate beschikbaarstelling van politiepersoneel binnen de grenzen die verantwoord zijn.
- De korpsbeheerder stelt in de dagen na de wedstrijd voldoende rechnercapaciteit ter beschikking ten behoeve van het onderzoek na incidenten. Hierover worden in het lokale plan van aanpak afspraken vastgelegd.

2. Regionaal draaiboek

- De korpsbeheerder bepaalt of het noodzakelijk is voor specifieke categorie C wedstrijden een regionaal draaiboek en een regionale commandostructuur op te zetten en neemt hiertoe het initiatief.

3. Bijstand

De korpsbeheerder is verantwoordelijk voor:

- het doen van een bijstandsaanvraag voor zijn eigen regio
- voor het verlenen van bijstand als de CdK daar om vraagt.

4. Informeren regionaal college

- De korpsbeheerder informeert het regionaal college jaarlijks over de gepleegde politie-inzet bij voetbalwedstrijden en de daarmee gepaard gaande kosten.

5. Informatievoorziening politie

- De korpsbeheerder draagt zorg voor een adequate (permanente) informatievoorziening en – verkrijging over voetbalvandalen.

Korpsbeheerdersberaad

Conform het instellingsbesluit van de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft een afgevaardigde uit het korpsbeheerdersberaad zitting in de stuurgroep (staatscourant 2001, 180, pag. 9, regelingnummer EA2001/81355).

2.2.5 Politie en Raad van Hoofdcommissarissen

Politie

De taak van de politie is tweeledig: de openbare ordetaak en de taak inzake de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Vanuit een oogpunt van verantwoordelijkheidstoedeling dienen onderstaande taken aan de korpschef toebedeeld te worden. Deze kan afwegen om de taak of de daarbij behorende bevoegdheid binnen de politieorganisatie te mandateren.

1. **Informatie aan burgemeester**

- De korpschef voedt de burgemeester met adequate informatie.

2. **Communicatie en informatie-uitwisseling**

- De korpschef draagt zorg voor een open communicatie binnen zijn korps en naar andere betrokken korpsen tijdens de voorbereiding op een risicowedstrijd, tijdens de wedstrijd zelf en daarna. De korpsen stellen elkaar expertise ter beschikking. Tevens wordt zorg gedragen voor een adequate (permanente) informatievoorziening en –verkrijging over voetbalvandalen. *De korpsen implementeren de aanpak zoals uitgewerkt in het project Hooligans in beeld.*

3. **Communicatie in de media**

- De politie en de burgemeester maken voorafgaand aan de wedstrijd afspraken met de BVO over de omgang met de media.

4. **Operationeel draaiboek**

De korpschef is verantwoordelijk voor het tijdig opstellen van een operationeel draaiboek dat aansluit op het door de burgemeester, in overleg met de lokale driehoek, vastgestelde beleidsmatige plan van aanpak. Hierbij wordt uitgegaan van de volgende punten (zie ook hoofdstuk 2.2.3.);

- Het politieoptreden is gericht op het voorkomen en beteugelen van ongeregelheden.
- Het noodzakelijke politieoptreden wordt gekenmerkt door een zorgvuldige afweging van de mate van inbreuk op de openbare orde c.q. rechtsorde en de gevolgen van het politieoptreden tegen die inbreuk op de openbare orde c.q. rechtsorde.
- Voor zover mogelijk dienen er bij ongeregelheden zoveel mogelijk aanhoudingen te worden verricht.
- Bij het verrichten van aanhoudingen wordt de ernst van de overtreding afgewogen tegen de gevolgen voor de verdere handhaving van de openbare orde.
- Uitgaande van deze beleidsuitgangspunten is het optreden gericht op het voorkomen van confrontaties tussen supportersgroepen; het voorkomen van wanordelijkheden en het optreden bij strafbare feiten, in het bijzonder indien gepleegd door notoire voetbalvandalen.
- Het politieoptreden is mede gericht op informatie-inwinning over daders en dadergroepen.
- De politie treedt op volgens het per 1 september 2003 door de politie ontwikkelde bejegeningprofiel.

5. **Politiecapaciteit opsporing en vervolging**

- De korpschef zorgt er voor dat een besluit van het lokale gezag om voor en na de wedstrijd voldoende (recherche-)capaciteit in te zetten, ook daadwerkelijk uitgevoerd kan worden.

6. **Arrestantenintake**

- Het is de taak van de korpschef om op grond van het door de driehoek opgestelde draaiboek een adequate arrestantenintake daadwerkelijk op te zetten.

7. Informatieoverdracht aan CIV

- De korpschef draagt er zorg voor dat binnen een week na de wedstrijd aan het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) wordt bericht hoeveel aanhoudingen zijn verricht, wie er zijn aangehouden en alle overige relevante informatie rondom de wedstrijd.

8. Pro-actieve maatregelen

- Indien de aard van de informatie daartoe aanleiding geeft en het lokale gezag daartoe besluit, benut de korpschef alle wettelijke mogelijkheden om te voorkomen dat bepaalde risicosupporters de wedstrijd bezoeken.

9. Begeleiding van supporters

- De korpschef draagt er zorg voor dat (risico-)supporters binnen en buiten de regio worden begeleid door politie indien het bevoegde gezag dat nodig oordeelt (adoptiemodel).

10. Gemeenschappelijke openbare orde aanpak

- Politiekorpsen verlenen elkaar onmiddellijk onbaatzuchtige hulp als (dreigende) openbare orde verstoringen daartoe aanleiding geven.
- *De spoorwegpolitie, regiokorpsen en BVO's maken heldere afspraken over het optreden tegen supporters die tijdens treinreizen problemen veroorzaken.*

11. Identificatieplicht

- Toepassing van de algemene identificatieplicht biedt de politie de mogelijkheid om op te treden tegen voetbalsupporters waarvan redelijkerwijs mag worden verwacht dat zij betrokken zijn bij voetbalvandalisme en -geweld.

Raad van Hoofdcommissarissen

Conform het instellingsbesluit van de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft een afgevaardigde uit de Raad van Hoofdcommissarissen zitting in de stuurgroep (staatscourant 2001, 180, pag. 9, regelingnummer EA2001/81355).

2.2.6 Openbaar Ministerie

Als een van de ketenpartners in de lokale driehoek is een duidelijke taak weggelegd voor de (hoofd)officier van justitie. Het OM is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (ook wel de justitiële handhaving genoemd). In het kader van deze verantwoordelijkheid bestaan de taken van het OM uit de volgende elementen.

1. *Informatieverstrekking*

- De hoofdofficier informeert in geval van arrondissement overschrijdend voetbalvandalisme andere parketten en zorgt voor optimale afstemming tussen de parketten. De hoofdofficier informeert in deze gevallen ook de landelijk OM-portefeuillehouder voetbalvandalisme. De landelijk portefeuillehouder is ook het aanspreekpunt voor politie (CIV) en bestuur in landelijke kwesties. Beleidsafspraken met internationale partijen lopen via de landelijke portefeuillehouder. Internationale rechtshulp in individuele strafzaken worden door de parketten zelf afgehandeld.
- De hoofdofficier zorgt voor een adequate informatievoorziening en –verkrijging over voetbalvandalen.
- De hoofdofficier bevordert binnen de beheersdriehoek een adequate informatie-uitwisseling.

3. *Justitieel vervolgtraject*

- De hoofdofficier draagt er zorg voor dat bij de bespreking in de lokale driehoek aandacht wordt besteed aan het justitiële vervolgtraject in geval van categorie B en C wedstrijden. Hierbij wordt de justitiële politiecapaciteit besproken in verband met de afhandeling van geconstateerde strafbare feiten, zowel met betrekking tot de arrestaties rondom de wedstrijd als de afhandeling van aangiften, dan wel ambtshalve geconstateerde strafbare feiten.
- In geval van categorie B-wedstrijden is een officier van justitie op afroep beschikbaar voor ad hoc driehoeksoverleg. Bij een categorie C-wedstrijd is een officier van justitie in het beleidscentrum/stadion aanwezig.
- De hoofdofficier draagt zorg voor een lokale voetbal snelrechtprocedure voor de afhandeling van voetbalvandalisme. Uitgangspunt daarbij is voetbalvandalen bij heenzending door de politie een transactie of dagvaarding uit te reiken.
- In geval van categorie A-wedstrijden zal het vervolgingsbeleid plaatsvinden volgens de reguliere AU-procedure (AU = Aanhouden en Uitreiken). Bij B-wedstrijden zal het OM zo nodig een lokale voetbal snelrechtprocedure opstarten. In geval van categorie C-wedstrijden past het OM altijd de lokale voetbal snelrechtprocedure toe. Indien prioritair en capacitair mogelijk, past het OM voetbal snelrecht toe met een (sterk) verkorte doorlooptijd tot aan de terechtzitting.
- In geval van categorie B-wedstrijden is een officier van justitie op afroep beschikbaar voor het toepassen van de lokale voetbal snelrechtprocedure. Bij categorie C-wedstrijden is een officier van justitie snel beschikbaar op de plaats van de arrestantenafhandeling.

4. *Justitiële beleidsuitgangspunten*

- De hoofdofficier formuleert in de lokale driehoek de justitiële beleidsuitgangspunten en de daaruit voortvloeiende tolerantiegrenzen. De uitgangspunten sluiten aan bij de OM-aanwijzing Bestrijding voetbalvandalisme en –geweld. De hoofdofficier besteedt daarbij aandacht aan het beleid met betrekking tot spreekkoren en overtreding van het civielrechtelijke stadionverbod overeenkomstig de in dit beleidskader in hoofdstuk 4 geformuleerde tolerantiegrenzen. Het OM streeft ernaar dat er meer strafrechtelijke stadionverboden worden opgelegd. Speciale aandacht is er voor dreigingen naar officials van clubs en KNVB.
- De hoofdofficier bevordert de eenheid van het justitiële beleid en uitvoering in de onderscheiden driehoeken binnen het arrondissement.

5. Hoofdofficier van justitie

- Binnen elk arrondissementsparket wordt door de hoofdofficier van justitie een officier van justitie en een parketsecretaris belast met voetbalzaken.

Interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en -geweld

Conform het instellingsbesluit van de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld neemt een hoofdofficier van Justitie namens het OM zitting in de stuurgroep (staatscourant 2001, 180, pag. 9, regelingnummer EA2001/81355). Door het College van procureurs-generaal wordt deze hoofdofficier van justitie aangewezen.

2.2.7 Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV)

Bij besluit van de EU d.d. 25 april 2002 is vastgelegd dat elke lidstaat over een nationaal informatiepunt moet beschikken, dat tevens verantwoordelijk is voor de internationale informatie-uitwisseling en coördinatie/organisatie van de internationale politieondersteuning. Deze verantwoordelijkheid ligt bij het CIV, dat valt onder de verantwoordelijkheid van de portefeuillehouder voetbalvandalisme van de Raad van Hoofdcmissarissen. Het CIV verricht de volgende taken:

1. Het verzamelen en uitwerken van informatie, het maken van analyses

- Het CIV verzamelt en verspreidt gegevens over voetbalvandalisme, onder meer van te exploiteren informatie van de RID'en. Voorts beheert en verspreidt zij informatie die voortvloeit uit het Voetbal Volg Systeem (VVS, zie punt 3). Ook maakt het CIV aan de hand van de beschikbare informatie gevraagd én ongevraagd strategische analyses bij grote (risico) wedstrijden.

2. Het ondersteunen van bij voetbal betrokken actoren

- Het CIV ondersteunt actief de lokale processen in de regio's bij de voorbereiding van wedstrijden en bij opsporingsonderzoeken na incidenten. Hetzelfde doet zij bij (grote) nationale en internationale wedstrijden.

3. Het beheer van landelijke gegevens bestanden

- Het CIV heeft de taak het aanleggen, het beheren en actueel houden van het landelijke Voetbal Volg Systeem ten aanzien van aangehouden en/of geverbaliseerde personen, wedstrijd en fenomeengegevens. Zij is als eigenaar van VVS verantwoordelijk voor de kwaliteit van de gegevens en de ontwikkeling van het systeem.

4. Coördinatie en control

- Op verzoek van de stuurgroep kan het CIV het beleidskader op onderdelen monitoren.

5. Beleidsadvisering

- Het CIV heeft een adviserende rol naar zowel het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als naar de Raad van Hoofdcmissarissen. Ook stelt het CIV expertise beschikbaar aan derden.

6. Internationale informatie-uitwisseling

- Overeenkomstig het eerder aangehaalde EU-besluit en de aanbevelingen uit het Handboek Internationale informatie-uitwisseling en politieondersteuning, is het CIV het nationaal informatiepunt voor uitwisseling van informatie over voetbalwedstrijden met een internationale dimensie.

7. Inzet spotters bij het Nederlands elftal

- Het CIV coördineert de inzet van spotters – indien gewenst – bij voetbalwedstrijden van het Nederlands elftal.

Interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en –geweld

Conform het instellingsbesluit van de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft het hoofd van het CIV zitting in de stuurgroep (staatscourant 2001, 180, pag. 9, regelingnummer EA2001/81355).

2.2.8 Supportersverenigingen BVO

Het is van belang dat supportersverenigingen betrokken worden bij de wedstrijdorganisatie, rechtstreeks dan wel via de BVO. Daarbij kan van toepassing zijn dat, zodra er operationele afspraken worden gemaakt, de vertegenwoordiger van de supportersvereniging niet deelneemt aan dat onderdeel van het vooroverleg. De supportersverenigingen kunnen de volgende taken hebben.

- a. Supportersverenigingen zijn direct of via de club op lokaal niveau betrokken bij het opstellen van convenanten of andere documenten, waarin de belangen van haar leden aan de orde komen.
- b. Supportersverenigingen worden door de BVO's betrokken bij het stadionverbodenbeleid. Enerzijds treden zij hierbij op als belangenbehartiger, anderzijds zijn zij mede-uitvoerder van het mede door hen afgesproken beleid, zoals een mogelijke royering of schorsing van het lidmaatschap bij een stadionverbod.
- c. *Supportersverenigingen formuleren samen met de BVO's duidelijke gedragsnormen voor supporters en dragen bij aan de handhaving van die normen.*
- d. Supportersverenigingen hebben een voorbeeldfunctie voor goed gedrag.
- e. Supportersverenigingen dragen mede zorg voor een ordentelijk verloop van de wedstrijd en bestrijden actief voetbalvandalisme en -geweld
- f. Supportersverenigingen organiseren, in overleg met de BVO, georganiseerd vervoer naar de uitwedstrijden.
- g. Indien zij betrokken zijn bij het vooroverleg, dragen zij zorg voor een heldere communicatie naar de supporters over wedstrijdrichting, kaartverkoop (uitkaartsysteem) e.d.
- h. Supportersverenigingen organiseren, in overleg met de BVO, activiteiten om de sfeer bij thuiswedstrijden in positieve zin te verbeteren, en ongewenst gedrag tegen te gaan.
- i. Supportersverenigingen zijn betrokken bij de sociaal preventieve projecten op lokaal niveau.
- j. Supportersverenigingen worden direct of via de club betrokken bij de evaluatie van de wedstrijden.

2.2.9 Samenwerkende Organisaties Voetbalsupporters (SOVS)

De SOVS behartigt namens een groot aantal supportersverenigingen op landelijk niveau hun belangen. Vanuit deze verantwoordelijkheid voert zij de volgende taken uit.

- a. De SOVS inventariseert tijdig de wensen en knelpunten ten aanzien van de planning en risicogehalte van de wedstrijden ten behoeve van overleg met de KNVB.
- b. De SOVS controleert het capaciteits- en prijsbeleid bij de BVO's en brengt onregelmatigheden onder de aandacht van de KNVB. Zij controleert de wijze waarop de ketenpartners omgaan met de wedstrijdorganisatie, met name het vervoer naar uitwedstrijden.
- c. De SOVS is betrokken bij de landelijke ontwikkeling van het sociaal preventief beleid en draagt bij aan de verankering daarvan binnen de supportersverenigingen.
- d. De SOVS is betrokken bij het stadionverbodenbeleid van de KNVB en de BVO's.
- e. De SOVS heeft een voorbeeldfunctie voor goed gedrag.

Interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en –geweld

Conform het instellingsbesluit van de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft de voorzitter van de SOVS zitting in de stuurgroep (staatscourant 2001, 180, pag. 9, regelingnummer EA2001/81355).

2.2.10 Vervoersmaatschappijen

Onderscheiden kan worden busvervoer en treinvervoer. Voor alle vervoerders gelden de volgende eisen.

1. Toegang tot het vervoermiddel

De vervoersmaatschappij weigert in samenwerking met de BVO, de supportersvereniging en/of politie de toegang tot het vervoermiddel aan:

- supporters zonder geldig vervoersbewijs.
- supporters zonder toegangsbewijs tot het stadion, in geval van een combiregeling.
- supporters die onder invloed verkeren van alcohol en/of drugs.
- supporters in het bezit van alcohol (bij een verplichte combiregeling).
- supporters in het bezit van verdovende middelen.

2. Ordetoezicht in het treinvervoer

- Het KLPD, Dienst Spoorwegpolitie bepaalt in samenspraak met de NS welke toezichtmaatregelen in het vervoer noodzakelijk zijn.
- Het KLPD, Dienst Spoorwegpolitie is verantwoordelijk voor de organisatie van het ordehandhavend toezicht binnen het spoorvervoer.
- Het KLPD, Dienst Spoorwegpolitie zorgt voor een goede communicatie naar de ontvangende stad.

3. Toelaten politie

- De NS laat optreden van de politie op NS-grondgebied toe indien de politie dat nodig oordeelt.

2.2.11 Commissaris van de Koningin

1. Coördinatie

- De CdK dient geprepareerd te zijn om ingeval van dreigende ordeverstoring van meer dan plaatselijke betekenis een coördinerende rol te gaan vervullen.
- Indien een ordeverstoring van meer dan plaatselijke betekenis dan wel ernstige vrees voor het ontstaan daarvan dat noodzakelijk maakt, geeft de CdK de burgemeesters in de provincie de nodige aanwijzingen op grond van artikel 16, eerste lid, Politiewet. Hij treedt daarbij zoveel als mogelijk voorafgaand met hen in overleg.
- Bij de uitoefening van bovenstaande bevoegdheden houdt de CdK de beleidsuitgangspunten uit onderhavig kader aan.

2. Bijstand

- De CdK dient te beslissen over aanvragen om bijstand door een of meer regio's in het kader van de handhaving van de openbare orde.

3. Informatie aan de minister van Binnenlandse Zaken/NCC

- Indien de situatie daartoe noodzaakt dient de CdK onverwijld het Nationaal Coördinatie Centrum te informeren.

Interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en –geweld

Conform het instellingsbesluit van de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft een afgevaardigde uit de vergadering van kabinetschefs zitting in de stuurgroep (staatscourant 2001, 180, pag. 9, regelingnummer EA2001/81355).

2.2.12 Rijksoverheid

In deze paragraaf wordt aangegeven welke rol de verantwoordelijke bewindslieden hebben bij de bestrijding van voetbalvandalisme en -geweld. Deze rollen worden eerst algemeen en daarna per bewindspersoon afzonderlijk - achtereenvolgens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de minister van Justitie en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) - aangegeven.

In het algemeen:

- bevorderen de ministers van BZK en Justitie dat, indien nodig voor een adequate bestrijding van voetbalvandalisme en -geweld, wet- en regelgeving wordt aangepast of ontwikkeld.
- bevorderen de ministers van BZK en Justitie en de staatssecretaris van VWS dat indien gewenst wetenschappelijk onderzoek plaatsvindt naar (de aanpak van) het voetbalvandalisme.
- dienen de ministers van BZK, van Justitie en de staatssecretaris van VWS ervoor zorg te dragen dat de Tweede Kamer periodiek wordt geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de bestrijding van voetbalvandalisme en -geweld.
- nemen deel aan internationale overleggen zoals de standing committee bestrijding publieksgeweld van de Raad van Europa en eventuele andere, internationale bijeenkomsten.

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De taken van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn de navolgende.

1. *Coördinatie rijksbeleid*

- De minister van BZK coördineert het rijksbeleid ter bestrijding van voetbalvandalisme en -geweld. Hij overlegt daartoe met de minister van Justitie en de staatssecretaris van VWS.

2. *Voorzitterschap en secretariaat interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en -geweld*

- Conform het instellingsbesluit van de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld is de directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid de voorzitter van de stuurgroep (staatscourant 2001, 180, pag. 9, regelingnummer EA2001/81355). Tevens levert het ministerie de secretaris voor de stuurgroep.

3. *Coördinatie in geval van grootschalige ordeverstoringen*

- De minister van BZK coördineert in geval van zeer grootschalige ordeverstoringen of de dreiging daarvoor, daarbij ondersteund door het Nationaal Coördinatie Centrum, de informatievoorziening zowel naar andere ministeries als naar provincies en verzorgt indien nodig bijstand van politie, brandweer, krijgsmacht enz. Bij de uitoefening van bovenstaande bevoegdheden houdt de minister de beleidsuitgangspunten uit onderhavig kader aan.

4. *Bijstand*

- De minister dient overeenkomstig art 54 lid 3 van de Politiewet 1993 korpsbeheerders, door tussenkomst van de betrokken CdK's, opdracht te geven bijstand te verlenen als de CdK heeft aangegeven onvoldoende capaciteit binnen zijn provincie te hebben. De minister kan, op verzoek van de Procureur-generaal, de betrokken korpsbeheerders opdracht geven bijstand te verlenen voor de strafrechtelijke handhaving. De minister verstrekt, op verzoek van de officier van justitie, aan de betrokken korpsbeheerders de nodige opdrachten met betrekking tot bijstand ten behoeve van het Klpd.

Minister van Justitie

De taken van de minister van Justitie zijn de navolgende. De verantwoordelijkheid voor het functioneren van het OM blijft hierbij buiten beschouwing.

1. Aanwijzingsbevoegdheid jegens OM

- De minister van Justitie kan op basis van de Wet Rechterlijke organisatie beleidsaanwijzingen aan het openbaar ministerie geven.

2. Afgeven vergunning aan BVO voor instandhouden beveiligingsbedrijf

- De minister van Justitie beziet of een vergunning kan worden afgegeven aan een BVO, die een beveiligingsbedrijf in stand wil houden teneinde stewards in te kunnen zetten (artikelen 2 e.v. Wet particuliere beveiligingsorganisatie en recherchebureaus). Indien een dergelijke vergunning wordt afgegeven zijn de stewards bevoegd tot beveiliging in het stadion tijdens voetbalwedstrijden en het begeleiden van supportersgroepen van en naar het stadion.

Interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en -geweld

Conform het instellingsbesluit van de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft de directeur-generaal Rechtshandhaving zitting in de stuurgroep (staatscourant 2001, 180, pag. 9, regelingnummer EA2001/81355).

Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

De staatssecretaris van VWS is verantwoordelijk voor de navolgende onderwerpen.

1. Sociaal preventief publieksbeleid

- De staatssecretaris ontwikkelt sociaal preventief publieksbeleid en stimuleert de ontwikkeling van sociaal preventief publieks- en jeugdbeleid door de KNVB en de BVO's.

2. Veiligheids- en publieksbeleid KNVB

- Met de KNVB is een meerjarenafpraak gemaakt inzake de ondersteuning van haar veiligheids- en publieksbeleid. Deze afspraak loopt tot en met 2005 en heeft betrekking op ondersteuning door de KNVB van de BVO's bij de verdere verbetering van het veiligheidsbeleid van de clubs. *De KNVB en VWS zijn in overleg over een nieuwe meerjarenafpraak tot 2010.*

3. Toegangscontrole(systemen)

- Mede in het kader van de evaluatie van de handhaving van het KNVB-licentiesysteem wordt, in overleg met de KNVB, de toepassing van geautomatiseerde toegangscontrolesystemen bij de clubs gestimuleerd.

4. Overleg met supportersverenigingen

- De staatssecretaris verleent voor het uitvoeren van haar activiteiten jaarlijks subsidie aan de SOVS (als koepelorganisatie van de supportersverenigingen). Met de SOVS wordt overleg gevoerd over wat de concrete bijdrage van de supportersverenigingen kan zijn met betrekking tot de verdere bestrijding van voetbalvandalisme. Daarbij komen onderwerpen aan de orde zoals de relatie met de harde kern supporters, spreekkoren, combiregeling en bedreigingen tegen personen.

Interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en –geweld.

Conform het instellingsbesluit van de interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft de directeur Sport zitting in de stuurgroep (staatscourant 2001, 180, pag. 9, regelingnummer EA2001/81355).

2.2.13. Interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en –geweld

De interdisciplinaire stuurgroep bestrijding voetbalvandalisme en –geweld heeft tot taak:

- het afstemmen van beleidsuitgangspunten en van het gebruik van beleidsinstrumenten met alle betrokkenen op het gebied van de bestrijding van voetbalvandalisme en –geweld.
- het vormen van een platform voor het uitwisselen van kennis en ervaring op het gebied van de bestrijding van voetbalvandalisme en –geweld.
- het initiëren van beleidsontwikkelingen en eventueel daarvoor benodigd onderzoek op het gebied van de bestrijding van voetbalvandalisme en -geweld.

Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme 2003

Conform het onderhavige kader heeft de stuurgroep eveneens tot taak:

- het vaststellen van het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en -geweld
- het jaarlijks bespreken van het beleidskader op basis van eventuele nieuwe inzichten en waar nodig aanpassen van het beleidskader.
- het erop toezien dat de afspraken in het onderhavige beleidskader worden verwerkt in de lokale convenanten met betrekking tot de bestrijding van voetbalvandalisme.
- *het nemen van de reguliere besluiten op het gebied van de bestrijding van voetbalvandalisme en voetbalgeweld.*

In de interdisciplinaire Stuurgroep hebben zitting:

- a. De directeur-generaal Openbare Orde en veiligheid namens het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, als voorzitter tevens lid;
- b. De directeur Sport namens het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, als lid;
- c. De directeur-generaal Rechtshandhaving namens het Ministerie van Justitie, als lid;
- d. De directeur Betaald Voetbal namens de KNVB, als lid;
- e. Een afgevaardigde namens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, als lid;
- f. Een hoofdofficier van Justitie namens het Openbaar Ministerie, als lid;
- g. Een afgevaardigde uit het Korpsbeheerdersberaad, als lid;
- h. Een burgemeester, als lid;
- i. *Een wethouder Sport, als lid;*
- j. Een afgevaardigde uit de Raad van Hoofdcommissarissen, als lid;
- k. Een afgevaardigde uit de vergadering van kabinetschefs van de Commissarissen der Koningin, als lid;
- l. Het hoofd van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme, als lid;
- m. De voorzitter van de Samenwerkende Organisaties Voetbalsupporters, als lid;
- n. Een medewerker van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, als secretaris.

De interdisciplinaire stuurgroep wordt bijgestaan door een projectgroep. Deze projectgroep bereidt de vergaderingen voor van de interdisciplinaire stuurgroep. In de projectgroep hebben in elk geval zitting door de leden van de interdisciplinaire stuurgroep uit hun organisatie aan te wijzen personen. De projectgroep wordt voorgezeten door de secretaris van de interdisciplinaire stuurgroep.

2.2.14. Burgemeestersoverleg betaald voetbal

Het burgemeestersoverleg betaald voetbal is eind 2003 ontstaan als overlegvorm om de burgemeesters met een BVO in hun gemeente rechtstreeks en gezamenlijk te informeren over ontwikkelingen in het betaald voetbal en om een rechtstreekse gedachtewisseling en standpuntbepaling tussen de burgemeesters mogelijk te maken.

Het burgemeestersoverleg is niet besluitvormend. Een vertegenwoordiger van de burgemeesters, een vertegenwoordiger van de wethouders Sport en de VNG maken deel uit van de stuurgroep, alwaar de reguliere besluitvorming plaatsvindt.

Aan het burgemeestersoverleg nemen deel:

- a. De burgemeesters met een betaald voetbal organisatie in hun gemeente;*
- b. De Vereniging Nederlandse Gemeenten;*
- c. Een medewerker van de Vereniging Nederlandse gemeenten, als secretaris*

Hoofdstuk 3: Beleidsdoelstellingen

3.1. Van kaderstelling naar beleid

Het beleidskader uit 1997 bood een raamwerk, waaraan alle betrokken ketenpartners zich moesten houden. Tevens werd duidelijk – door de beschrijving van taken en verantwoordelijkheden – wat van de andere ketenpartners verwacht kon worden. Door de vaststelling van het beleidskader in 1997 is veel in gang gezet. Het beleidskader 2003 en de actualisatie daarvan in 2005 gaan verder.

In dit hoofdstuk worden de gezamenlijke beleidsuitgangspunten beschreven. In het beleidskader 2003 is ervoor gekozen om tevens aandacht te besteden aan de beleidsafspraken van de verschillende ketenpartners voor de periode 2003 – 2004. In onderhavig beleidskader is die opzet losgelaten.

De stuurgroep voetbalvandalisme legt voorafgaand aan ieder seizoen de overkoepelende en gezamenlijke beleidsafspraken van de verschillende ketenpartners voor dat betreffende seizoen vast in een actieplan. Uitgangspunt daarbij zijn de taken en verantwoordelijkheden van de ketenpartners zoals beschreven in hoofdstuk 2. Dit actieplan geldt specifiek voor het betreffende seizoen en gaat in op de actuele problematiek.

Het beleidskader krijgt hierdoor nadrukkelijker de functie van een kader: het beschrijft meerjarige beleidsuitgangspunten, taken, verantwoordelijkheden en afspraken. Het beleidskader wordt elk jaar besproken in de stuurgroep op basis van nieuwe inzichten. Het actieplan dient tijdens het seizoen als leidraad voor de stuurgroep en wordt aan het eind van ieder seizoen geëvalueerd. De leden van de stuurgroep verspreiden het actieplan jaarlijks naar hun achterban.

De aanpak van voetbalvandalisme kent zoveel facetten en ketenpartners, dat niet altijd de verleiding kan worden weerstaan om naar elkaar te wijzen ingeval van het niet nakomen van afspraken. De aanwijzing van de burgemeester als systeemverantwoordelijke moet in dit licht gezien worden, als degene die in zijn rol van regisseur de ketenpartners blijvend moet kunnen aanspreken op afspraken en verantwoordelijkheden. De minister van BZK zal een burgemeester individueel aanspreken indien een club uit zijn of haar gemeente vaak bij onregelmatigheden betrokken is. De KNVB zal op zijn beurt de betreffende club aanspreken. De ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zullen de Tweede Kamer regelmatig informeren over de voortgang van de beleidsdoelstellingen door de ketenpartners.

3.2 Algemene uitgangspunten

Bij de gezamenlijke aanpak van voetbalvandalisme door de ketenpartners gelden een aantal uitgangspunten.

Publiek belang boven privaat belang

Ongewijzigd uitgangspunt bij het herzien van dit beleidskader is dat het primaat blijft uitgaan naar handhaving van openbare orde belangen. Het private belang, zoals commerciële belangen en het belang van het door laten gaan van een wedstrijd, is onderschikt aan het publieke belang van de handhaafbaarheid van de openbare orde. Dat laat onverlet dat binnen dit primaat alle ketenpartners ernaar streven het voetbalbezoek zoveel mogelijk te normaliseren en publieksvriendelijk te houden.

Organisator is verantwoordelijk voor een goed verloop van het evenement

Bij evenementen en voetbalwedstrijden is de organisator zelf verantwoordelijk voor een goed verloop van het evenement zowel op het terrein als in de directe stadionomgeving. Dit betekent dat de betaald voetbalorganisatie of de KNVB – afhankelijk van wie de wedstrijd organiseert – verantwoordelijk is voor de veiligheid in en rondom het stadion. Zij kan deze veiligheid waarborgen door de inzet van stewards en professioneel beveiligingspersoneel. De politie is verantwoordelijk voor de openbare orde in de publieke ruimte. De politie treedt op indien zich problemen voordoen die de interventiemogelijkheden van de organisator overstijgen. In die gevallen dat een amateurclub de organiserende partij is (bijvoorbeeld bij oefen- en bekerwedstrijden) verdient het aanbeveling dat de BVO en bij de BVO betrokken politie hun expertise ter beschikking stelt ten behoeve van de wedstrijdorganisatie.

Burgemeester is systeemverantwoordelijk

Bestrijding van voetbalvandalisme dient bij uitstek op lokaal niveau te geschieden, dus met inachtneming van de specifieke, lokale omstandigheden. Daarom is de burgemeester vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de openbare ordehandhaving de meest aangewezen om de bestrijding van voetbalvandalisme ter hand te nemen en, overeenkomstig de aanbevelingen van de commissie Stekelenburg, maatwerk te leveren. Als systeemverantwoordelijke scheidt de burgemeester (vergunning-)voorwaarden waaronder wedstrijden kunnen plaatsvinden. Tevens spreekt hij de andere, lokale ketenpartners aan op de concrete invulling van hun verantwoordelijkheden en weegt hij de eventuele risico's op openbare orde gebied af tegen de noodzaak van politie-inzet ten behoeve van deze openbare orde.

Categorisering (risico)wedstrijden

Dit beleidskader geldt voor alle wedstrijden die gespeeld worden in het kader van betaald voetbal. Wedstrijden zonder veiligheidsrisico, gelijk andere, grootschalige evenementen, bestaan niet. Het inschatten van veiligheidsrisico's bij wedstrijden is sterk afhankelijk van de lokale situatie per wedstrijd. Met ingang van het seizoen 2003 – 2004 worden wedstrijden ingedeeld in:

- A-categorie   wedstrijd met een laag risico
- B-categorie   wedstrijd met een midden risico
- C-categorie   wedstrijd met een hoog risico.

Voor elke wedstrijd dient een gedegen risicoanalyse te worden gemaakt, waarin onderstaande situaties en de veiligheidsrisico's die gepaard gaan met de organisatie van grootschalige evenementen, gewogen dienen te worden. Door per wedstrijd een risicoanalyse te maken en daarop de maatregelen af te stemmen, kan het benodigde maatwerk geleverd worden. Op landelijk niveau zijn hiervoor geen goede operationele criteria op te stellen. Wel kan het risicogehalte bepaald worden aan de mate, waarin sprake is van:

- de dreiging dat uit- en thuissupporters confrontaties zoeken
- eerdere ervaringen met supporters van de bezoekende clubs
- het negeren van verplicht combivervoer (per bus/trein)
- een geringe geografische afstand en grote rivaliteit tussen de betrokken clubs (streekderby)
- specifieke politie-informatie over voetbalvandalen, dreigingsanalyse e.d.
- het competitiebelang en de aard van de wedstrijd (nationaal/internationaal)
- het tijdstip van de wedstrijd
- kruisende supportersbewegingen tussen verschillende wedstrijden op dezelfde dag
- ongewenste samenloop met andere lokale evenementen
- knelpunten binnen het competitieprogramma
- toezicht door de BVO (stewards)
- scheiding van rivaliserende supporters
- controle op kaartverkoop en toegang
- kwaliteit van de veiligheidszorg voor de wedstrijd door de BVO en de mate van naleving van de veiligheidsvoorschriften van de KNVB en de gemeentelijke vergunningsvoorschriften door de BVO

Voor de vier laatst genoemde punten geldt feitelijk dat deze bij het al dan niet verlenen van een vergunning een rol dienen te spelen.

Bij de aanschrijving die de KNVB elk jaar in december verstuurt aan de burgemeesters, wordt niet meer gevraagd om de wedstrijd in een categorie in te delen maar slechts om aan te geven of een wedstrijd vrijdag/zaterdagavond (of andere avonden) dan wel op zondagmiddag (daglicht) gespeeld dient te worden. Daarnaast kan een wedstrijd die vroeg of laat in het seizoen 's avonds wordt gepland, ook bij daglicht (zomertijd) plaatsvinden. Op basis van de opgave van de gemeenten stelt de KNVB het competitieschema vast. Bij het vooroverleg dat plaatsvindt ter voorbereiding op de wedstrijd (10 weken voor de wedstrijd), wordt de categorisering vastgesteld waarbij:

- *bij een categorie a wedstrijd **altijd** alles vrij is*
- *bij een categorie b-wedstrijd maatwerk kan worden toegepast (al dan niet combi, hoge/lage politie-inzet, alcoholverbod)*
- *bij een categorie c-wedstrijd **altijd** alle maatregelen die daarbij horen, worden toegepast (verplichte terin-, bus- of autocombi, geen alcohol in de publieke delen, 1 op 1 geregistreerde kaartverkoop, controle door middel van het uitkaartsysteem, norm voor foullering, etcetera)*

Door het late vaststellen van de categorie kunnen de recente ontwikkelingen (stand op ranglijst, verloop van het seizoen) mee worden genomen. Dit leidt tot een meer reële indeling in een risicocategorie.

Dadergerichte aanpak

Zoals in de inleiding reeds werd opgemerkt lijden de goedwillende supporters in meer of mindere mate onder de maatregelen die worden getroffen om de kleine groep vandalen aan te pakken. Om dit zoveel mogelijk te beperken is het noodzakelijk dat alle ketenpartners de notoire vandalen in kaart brengen. *Beeldmateriaal van supporters die huisregels van de BVO overtreden of strafbare feiten begaan, worden binnen twee maanden gebruikt. De betrokken ketenpartners maken in het vooroverleg van de wedstrijd afspraken over de uitwisseling en het gebruik van het beeldmateriaal voor opsporing en vervolging. Verder moet de informatiepositie van clubs, politie, openbaar ministerie voor de opsporing van notoire vandalen optimaal zijn.* Uitgangspunt hierbij is dat alle betrokken ketenpartners zich niet alleen richten op ongeregelheden rondom de wedstrijd maar ook onderzoeken in hoeverre de notoire vandalen zich ook op andere plaatsen en op andere momenten schuldig maken aan overtredingen en misdrijven. Onderdeel van een dadergerichte aanpak dient ook te zijn dat ketenpartners met de hen ten dienste staande juridische middelen de geleden schade zoveel mogelijk trachten te verhalen op de daders.

Sociaal preventief beleid

Onderdeel van de bestrijding van het voetbalvandalisme is het sociaal preventief beleid. In verschillende gemeenten zijn hiermee goede ervaringen opgedaan. Het sociaal preventief beleid dient bij de clubs onderdeel te zijn van het publieks- en veiligheidsbeleid. Het sociaal preventief beleid moet ertoe leiden dat (potentiële) voetbalvandalen op een positieve wijze bij de club worden betrokken.

De staatssecretaris van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft mei 2003 het landelijk Informatiepunt Supportersprojecten (LIS) ingesteld. Het LIS heeft tot doel de kennis en informatie over sociaal preventief supportersbeleid te vergroten en beter te benutten. Het LIS heeft een klankbordgroep ingesteld waarin vertegenwoordigers van alle partijen deelnemen.

Opstellen en actualiseren lokale convenanten

Met ingang van het seizoen 2003 – 2004 dienen alle gemeenten met een BVO te beschikken over een geactualiseerd convenant. Deze convenanten dienen te passen binnen de in dit beleidskader beschreven verantwoordelijkheden, taken en beleid. Nadere invulling geschiedt op basis van de lokale situatie. Om een convenant niet te laten 'verworden' tot een dode letter dienen de convenanten voor aanvang van elk seizoen te worden geëvalueerd en geactualiseerd. *De burgemeesters met een BVO in hun gemeente dienen voor 1 oktober het convenant voor het dan lopende seizoen aan de minister van BZK toe te sturen.* Indien het auditteam in een gemeente wordt ingezet, zal deze bezien in hoeverre het convenant voldoet aan de in dit beleidskader geformuleerde taken, verantwoordelijkheden en beleid. In bijlage 1 treft u een model convenant aan.

Hoofdstuk 4: Tolerantiegrenzen

4.1 Inleiding

De wijze waarop wordt omgegaan met gewenst en ongewenst gedrag van supporters moet éénduidig zijn. Daartoe zijn op de meest urgente terreinen grenzen getrokken, waarvan overschrijding niet wordt getolereerd en eenduidig wordt afgestraft. Medio 2004 zijn nieuwe afspraken vastgelegd met betrekking tot het afsteken van vuurwerk en de aanpak van spreekkoren. Doel van het stellen van tolerantiegrenzen is op deze terreinen gemeenten, politie, clubs en het openbaar ministerie in gelijke gevallen op gelijke wijze te laten optreden. Dit betekent dus ook dat eisen worden gesteld aan het optreden van deze ketenpartners. De effectiviteit van het stellen van eenduidige tolerantiegrenzen is bij de organisatie van EURO2000 wel bewezen.

De tolerantiegrenzen kunnen op lokaal niveau verder worden geconcretiseerd. In uitzonderlijke gevallen kan hierbij worden afgeweken van de in dit beleidskader geformuleerde tolerantiegrenzen. Hierbij is het wel van belang dat dit tijdig wordt gecommuniceerd aan de supporters. Het auditteam beoordeelt incidenten wel op basis van de in dit beleidskader opgenomen tolerantiegrenzen.

De navolgende tolerantiegrenzen zijn opgesteld op basis van een expertmeeting met vertegenwoordigers van gemeenten, clubs, KNVB, SOVS, politie, OM, Justitie, BZK, alsmede vanuit de wetenschappelijke invalshoek. Er is voor gekozen geen uitputtende lijst van tolerantiegrenzen op te stellen maar te kiezen voor de op dit moment meest haalbare, maakbare items, welke het gewenste en ongewenste supportersgedrag waarschijnlijk het meest direct beïnvloeden.

Bij elk onderwerp is het beoogde gedragseffect omschreven, alvorens het bijbehorende ongewenste gedrag te formuleren. Met dit ongewenste gedrag overschrijdt men de desbetreffende tolerantiegrens. Vervolgens is omschreven wat de sancties zijn indien supporters ongewenst gedrag vertonen en welke ketenpartner verantwoordelijk is voor het uitvoeren/opleggen van deze sancties. Tot slot is aangegeven welke (preventieve) maatregelen de ketenpartners moeten nemen om het ongewenste gedrag te voorkomen. Hierbij is in een enkel geval onderscheid gemaakt naar de aard (A, B of C categorie) van de wedstrijd.

4.2 Tolerantiegrens alcohol en drugs

1. **Beoogd gedragseffect:**

- bevorderen van een feestelijke en veilige voetbalwedstrijd door te voorkomen dat dronken en/of gedrogeerde supporters ordeverstoringen veroorzaken onderweg naar en van het stadion, alsmede in het stadion.

2. **Ongewenst gedrag**

- het bij een verplichte combi in bezit hebben of nuttigen van alcohol en/of drugs in voertuigen, die primair tot doel hebben personen naar een voetbalwedstrijd te vervoeren.
- dronken en/of gedrogeerd, dan wel in bezit van alcohol/drugs het stadion betreden.
- het gedurende de wedstrijd op de tribunes bezitten of nuttigen van alcohol en/of drugs.
- openbare dronkenschap.

3. **Sancties op ongewenst gedrag**

- a. het weigeren van de toegang en terugsturen van kennelijk dronken/gedrogeerde supporters naar de plaats van vertrek van het openbaar vervoer (inbeslagname van alcohol/drugs).
- b. verwijdering uit het stadion.
- c. proces verbaal in geval van kennelijke staat van dronkenschap op openbare weg en in bezit. hebben van alcohol en drugs.

4. **Wie is verantwoordelijk?**

- a. de BVO, de (spoorweg)politie.
- b. de BVO, ondersteund door eigen stewards/ beveiligingsorganisatie (politie indien het uit de hand loopt).
- c. politie.

5. **Te nemen (preventieve) maatregelen door ketenpartners**

Risicoklasse	Maatregel	Verantwoordelijkheid
Klasse A	<ul style="list-style-type: none"> • het droogleggen van de tribunes² vóór en tijdens de wedstrijd	<ul style="list-style-type: none"> • BVO
Klasse B	<ul style="list-style-type: none"> • het droogleggen van de tribunes vóór en tijdens de wedstrijd • het schenken van evenementenbier	<ul style="list-style-type: none"> • BVO • BVO
Klasse C	<ul style="list-style-type: none"> • Het tijdelijk verbieden van het verkopen, het verstrekken van alcohol in de omgeving van of in de aanvoerroute naar het stadion of het in bezit hebben van alcohol. Dit dient opgenomen te worden in de APV • Het droogleggen van geheel het stadion drie uur voor tot en met één uur na de wedstrijd	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente • BVO

² Onder tribune worden de zitplaatsen verstaan, niet de plekken onder of achter de tribunes. Voor de skyboxen en overige plaatsen geldt dit voor de zitplaatsen 'buiten'; niet voor de besloten ruimtes.

4.3 Tolerantiegrens combiregeling

1. Beoogd gedragseffect

- bezoekende supporters beheerst bij het stadion krijgen, door zoveel mogelijk de rivaliserende supportersgroepen te scheiden.
- een voor de supporters van de bezoekende clubs voorspelbaar gebruik van de combiregeling ingeval van tevoren aangeduide noodzaak op basis van een gedegen risicoanalyse.

2. Ongewenst gedrag

- buiten de verplichte combiregeling naar de wedstrijd komen.
- agressie en geweld in het vervoer van en naar uitwedstrijden.
- confrontatie rivaliserende supportersgroepen.

3. Sancties op ongewenst gedrag

- a. supporters van de bezoekende club die buiten de verplichte (auto/bus/trein)combieregeling naar de wedstrijd komen, worden door de BVO bij de toegangscontrole van het stadion de toegang geweigerd. Grote groepen supporters die buiten de combiregeling om naar de speelstad gaan worden niet uit overwegingen van openbare orde in het stadion toegelaten. Indien noodzakelijk worden zij buiten de gemeentegrenzen gezet.
- b. bij onregelmatigheden in het vervoer van en naar uitwedstrijden mag de BVO bij de eerstvolgende uitwedstrijd geen supporters meenemen. Andersom geldt ook dat, indien gedurende enige tijd onregelmatigheden uitblijven, het vervoersregime versoepeld kan worden.
- c. bij gebleken onregelmatigheden van en naar het stadion, wordt aan de betrokken supporter(s) een stadionverbod opgelegd door de bezoekende BVO of KNVB.

4. Wie is verantwoordelijk?

- a. BVO, burgemeester en politie.
- b. KNVB.
- c. BVO/KNVB en politie/OM.

5. Te nemen (preventieve) maatregelen door ketenpartners

- de bezoekende BVO zorgt voor voldoende stewards en/of veiligheidspersoneel in de trein of bus.
- *Er zijn duidelijke instructies tussen de ketenpartners omtrent de handelwijze bij hoogste prioriteit combitreinen die in beginsel niet mogen stoppen. Daarbij is expliciet verwoord onder welke condities stoppen wel is toegestaan.*
- *Er is een heldere en op elkaar afgestemde gezamenlijke taakverdeling vastgelegd voor de partijen die verantwoordelijk zijn voor de orde op combitreinen: spoorwegpolitie, meereizende politieagenten van de stad van vertrek, stewards en noodrembeveiligers. Deze taakverdeling is geconcretiseerd in het lokale convenant.*
- *Tijdens het vervoer van risicosupporters per trein, wordt regelmatig informatie uitgewisseld tussen de politie in de ontvangende stad en de spoorwegpolitie op de trein. Hierover worden duidelijke afspraken gemaakt.*
- *de BVO is er verantwoordelijk voor dat er op de wedstrijddag geen kaarten worden verkocht aan de kassa.*
- de gemeente dient in de APV op te nemen dat (groepen) supporters die buiten de verplichte combiregeling om naar de wedstrijd komen buiten de gemeentegrenzen worden gezet.

4.4 Tolerantiegrens stadionverbod

1. Beoogd gedragseffect:

- personen met een stadionverbod komen niet in een stadion.

2. Ongewenst gedrag

- het ondanks een stadionverbod zichzelf toegang verschaffen tot een stadion.

3. Sancties op ongewenst gedrag

- a. bij aanwezigheid in het stadion kan de BVO en/of politie optreden wegens huisvrede/lokaalvredebreuk. Ook kan een steward of een medewerker van de BVO een overtreding van het stadionverbod melden aan de politie. Deze maakt vervolgens een proces verbaal op. De BVO meldt de overtreding van het stadionverbod aan de KNVB.
- b. bij 1x overtreding: zie KNVB richtlijn.
- c. bij 2x overtreding: zie KNVB richtlijn en beleid OM (*het meermalen recidiveren in geval van overtreding van civielrechtelijke stadionverboden (huis- of lokaal-vredebreuk) is een reden een strafrechtelijk stadionverbod te overwegen. Hiermee neemt de noodzaak van een meldingsplicht toe.*)

4. Wie is verantwoordelijk?

- a. BVO/politie/OM/KNVB.
- b. BVO/politie/OM/KNVB.
- c. BVO/politie/OM/KNVB.

5. Te nemen (preventieve) maatregelen door ketenpartners

- Bij combiregeling wordt de eerste controle verricht door de bezoekende BVO bij het betreden van de bus of trein.
- Strikte toegangscontrole door BVO.
- Opnemen stadionomgevingsverbod in APV door burgemeester.
- *Stewards die belast zijn met de toegangscontrole moeten bij iedere wedstrijd inzicht krijgen in de lijst met stadionverboden, bij voorkeur met pasfoto.*
- *Tussen de politie en BVO is periodiek overleg om de stadionverbodgegevens af te stemmen en te actualiseren.*
- *Specifieke afspraken in lokaal convenant over de handelwijze van handhaving stadionverboden en vormgeving meldingsregeling (bij politiebureau of via daartoe afgesproken werkwijze met bv. Jeugdwelzijnswerk).*

4.5 Tolerantiegrens spreekkoren en spandoeken

1. Beoogd gedragseffect

- het voorkomen van kwetsende en discriminerende en/of racistische spreekkoren en spandoeken, op weg naar of van het stadion, in of buiten het stadion.

2. Ongewenst gedrag

- op weg naar of van het stadion, als wel in en rondom het stadion is het ontoelaatbaar dat (groepen van) supporters kwetsende, discriminerende en/of racistische spreekkoren aanheffen en/of dergelijke uitingen op spandoeken meevoeren.

3. Aanpak

Bij de aanpak van spreekkoren wordt een onderscheid gemaakt in kwetsende spreekkoren en discriminerende/racistische spreekkoren. Dit onderscheid uit zich in de verantwoordelijkheid van de scheidsrechter enerzijds en de driehoek (defacto de burgemeester, deze heeft de beslissingsbevoegdheid) anderzijds. Om het onderscheid zo duidelijk mogelijk te maken, worden beide soorten spreekkoren hieronder apart behandeld.

Kwetsende spreekkoren

Stap 1

- *Is er sprake van kwetsende spreekkoren, dan roept de stadionspeaker een standaardtekst om op aangeven van de scheidsrechter of thuisspelende BVO. In deze standaardtekst is in ieder geval opgenomen dat de wedstrijd zal worden stilgelegd in geval van aanhoudende of hervatte spreekkoren. (nb. Het betreft geen landelijke standaardtekst. De tekst wordt lokaal bepaald. In de voorschriften wedstrijdorganisatie zal worden opgenomen dat clubs over een dergelijke tekst dienen te beschikken.)*

Stap 2

- *Mochten de spreekkoren niet stoppen dan **beslist de scheidsrechter** – al dan niet op aandringen van de grensrechter/vierde official, club, driehoek – of de wedstrijd wordt stilgelegd.* Het moment van stilleggen is binnen vijf minuten na het daadwerkelijk constateren van de aanhoudende of hervatte spreekkoren.
- *Beslist de scheidsrechter dat de wedstrijd wordt stilgelegd dan gaan spelers, scheidsrechter en trainers het veld af de kleedkamer in.*
- *Tijdens de onderbreking trachten de clubs de spreekkoren te stoppen. Dit kan bijvoorbeeld door middel van het omroepen van een bericht, inzet van stewards of het toespreken van de supporters door een trainer of speler. De exacte wijze waarop dit gebeurt, is afhankelijk van de lokale omstandigheden en wordt vastgelegd in het lokale beleid.*
- *Tijdens de onderbreking overlegt de scheidsrechter met de driehoek in hoeverre het vooraf vastgelegde beleid (staken/niet staken) nog steeds gevolgd kan worden.*
- *Indien de spreekkoren stoppen, kan de wedstrijd worden hervat.*

Stap 3

- *Mochten de spreekkoren niet stoppen of worden de spreekkoren nadat de wedstrijd weer is hervat, opnieuw aangeheven dan is aan **de scheidsrechter om te beslissen** of de wedstrijd wordt gestaakt. Hij heeft hiervoor expliciet toestemming nodig van de burgemeester. Deze is tijdens de onderbreking bij stap 2 afgegeven.*
- *Indien de wedstrijd bij aanhoudende spreekkoren niet wordt gestaakt door de scheidsrechter terwijl hiervoor wel expliciet toestemming was gegeven door de burgemeester dan is het aan de scheidsrechter om achteraf duidelijk te maken waarom hij heeft besloten de wedstrijd niet te staken.*

- Indien de wedstrijd bij aanhoudende spreekkoren niet wordt gestaakt door de scheidsrechter omdat hiervoor expliciet geen toestemming is gegeven door de burgemeester dan is het aan de burgemeester om achteraf duidelijk te maken waarom hij geen toestemming heeft gegeven de wedstrijd te staken.

Racistische /discriminerende spreekkoren

Stap 1

- *Gelijk aan stap 1 bij kwetsende spreekkoren*

Stap 2

- *Mochten de spreekkoren niet stoppen, dan is het in eerste instantie aan de **scheidsrechter** om te beslissen – al dan niet op aandringen van de grensrechter/vierde official, club, driehoek – of de wedstrijd wordt stilgelegd.*
- **Mocht de scheidsrechter de wedstrijd niet stil leggen terwijl daar naar het oordeel van de driehoek wel reden toe is, dan kan de burgemeester via de vierde official de wedstrijd stilleggen. Hij kan hierin dus de scheidsrechter “overrulen”, omdat racistische en/of discriminerende spreekkoren betrekking hebben op de openbare orde.** Wordt de wedstrijd stilgelegd dan wordt de procedure gehanteerd die ook bij kwetsende spreekkoren wordt gevolgd.
- Tijdens de onderbreking trachten de clubs de spreekkoren te stoppen. Dit kan bijvoorbeeld door middel van bijvoorbeeld het omroepen, inzet van stewards of het toespreken van de supporters door een trainer. De exacte wijze waarop dit gebeurt, is afhankelijk van de lokale omstandigheden en wordt vastgelegd is het lokale beleid.
- Tijdens de onderbreking overlegt de scheidsrechter met de driehoek in hoeverre het vooraf vastgelegde beleid (staken/niet staken) nog steeds gevolgd kan worden.
- Indien de spreekkoren stoppen, kan de wedstrijd worden hervat.

Stap 3

- Mochten de spreekkoren niet stoppen of worden de spreekkoren nadat de wedstrijd weer is hervat, opnieuw aangeheven dan kan **de scheidsrechter beslissen** of de wedstrijd wordt gestaakt. Hij heeft hiervoor expliciet toestemming nodig van de burgemeester. Deze is tijdens de onderbreking bij stap 2 afgegeven.
- **Mocht de scheidsrechter de wedstrijd niet staken terwijl daar naar het oordeel van de driehoek wel reden toe is, dan kan de burgemeester via de vierde official de wedstrijd staken. Hij kan hierin dus de scheidsrechter “overrulen”, omdat racistische en/of discriminerende spreekkoren betrekking hebben op de openbare orde.**
- Wordt een scheidsrechter door de burgemeester “overruled” en wordt de wedstrijd gestaakt, dan dient de scheidsrechter uit te leggen waarom hij zelf niet heeft besloten de wedstrijd te staken.
- Indien de wedstrijd bij aanhoudende spreekkoren niet wordt gestaakt, noch door de scheidsrechter noch door de burgemeester, dan is het aan de burgemeester om achteraf duidelijk te maken waarom hij de wedstrijd niet heeft gestaakt.

Sancties richting BVO's

Spreekkoren, zowel kwetsende als racistisch/discriminerende, dienen te worden gevolgd door sancties. De sancties maken geen deel uit van bovenstaand stappenplan. Sancties kunnen zowel van de zijde van de KNVB als van de zijde van de gemeente komen.

De KNVB kan tuchtrechtelijke maatregelen bij spreekkoren nemen. In geval van spreekkoren kan de aanklager een onderzoek instellen. Indien een club zich niet kan disculperen volgt er een tuchtrechtelijke sanctie, variërend van een geldboete tot het spelen van wedstrijd(en) zonder publiek. Het in mindering brengen van winstpunten is in tuchtrechtelijke zin eveneens mogelijk. Een wedstrijd hoeft niet per se te

worden stilgelegd of te worden gestaakt voor tuchtrechtelijke sancties. Een verklaring van de auditor en/of van het arbitraal kwartet kan voldoende zijn voor het instellen van een onderzoek. Indien er eveneens sprake is geweest van stilleggen en/of staken (en een club kan zich niet disculperen) dan weegt dit uiteraard mee in de hoogte van de sanctie.

Naast de hierboven genoemde tuchtrechtelijke sancties schrijft artikel 10 van het Reglement Wedstrijden Betaald Voetbal voor dat, in het geval een wedstrijd wordt gestaakt, de aanklager eerst een onderzoek instelt en vervolgens aan het bestuur betaald voetbal zijn bevindingen rapporteert. Het bestuur betaald voetbal laat dan onder door hem te bepalen voorwaarden (bijv. het spelen zonder publiek) het niet gespeelde gedeelte later uitspelen, tenzij wordt beslist dat de op het moment van staken bereikte uitslag als einduitslag wordt aangemerkt, of er voor het bestuur gegronde redenen zijn om te beslissen dat de gestaakte wedstrijd in zijn geheel wordt overgespeeld.

Ook de gemeente beschikt over verschillende instrumenten om een club sancties op te leggen. Een burgemeester kan besluiten een aantal wedstrijden van de betreffende club zonder publiek te laten spelen. Een burgemeester kan besluiten om individuele- of groepen supporters die buiten het stadion spreekkoren hebben aangeheven cq spandoeken meevoeren, de toegang tot het stadion te ontzeggen en/of hen terug te sturen. Tevens kan de burgemeester, in het geval de bezoekende supporters zich schuldig hebben gemaakt aan spreekkoren, deze bij de volgende wedstrijd (meestal het seizoen erna) de toegang ontzeggen. Daarnaast kan de burgemeester van een club eisen dat deze alles in het werk stelt om herhaling van spreekkoren te voorkomen.

Het OM kan vervolging instellen tegen personen die zich schuldig maken aan racistische / discriminerende spreekkoren. *Ook BVO's en KNVB kunnen op basis van hun eigen regels (bv. huisregels) overgaan tot het opleggen van straffen, waaronder stadionverboden.*

4. Wie is verantwoordelijk?

De verantwoordelijke partijen zijn benoemd in het onder punt 3 beschreven stappenplan.

5. Te nemen (preventieve) maatregelen door ketenpartners

- de BVO en de supportersvereniging(en) dienen al het mogelijk te ondernemen om ongewenste spreekkoren tegen te gaan.
- *De landelijke tolerantiegrenzen dienen bekend te worden gemaakt bij het publiek. De wijze waarop dit gebeurt wordt lokaal bepaald.*
- *Tussen de lokale ketenpartners dient optimale onderlinge afstemming te zijn t.a.v. spreekkorenbeleid en daaruit voortvloeiende maatregelen.*
- *Voor de wedstrijd dient overleg plaats te vinden tussen de lokale ketenpartners en het arbitraal kwartet over hoe te handelen in voorkomende situaties.*
- Aanstichters en daders worden aangesproken op hun gedrag en worden door de club of KNVB een stadionverbod opgelegd.
- de KNVB geeft bij spreekkoren de betreffende BVO tenminste een boete indien de hierboven geschetste procedures niet worden gevolgd.
- De eerste waarschuwing met betrekking tot spreekkoren wordt voorafgaand aan iedere wedstrijd gegeven. Dit kan bijvoorbeeld door middel van het omroepen van een bericht, teksten op het ticket of anderszins. Dit wordt lokaal bepaald.
- In het draaiboek dat voor elke wedstrijd wordt opgesteld, wordt expliciet opgenomen hoe de communicatielijnen tussen betrokken ketenpartners bij spreekkoren lopen en of het staken van de wedstrijd in geval van kwetsende en/of discriminerende/racistische spreekkoren mogelijk en uitvoerbaar is. Dit beleid wordt met de scheidsrechter besproken.

4.6 Tolerantiegrens vuurwerk

1. Beoogd gedragseffect:

- het uit veiligheidsoverwegingen voorkomen van het ongeorganiseerd afsteken van vuurwerk in en rond het stadion, *door niet-professionele instanties of –personen.*

2. Ongewenst gedrag

- bezit en gebruik van vuurwerk in en rond het stadion.

3. Sancties op ongewenst gedrag

- a. betrokken (groep van) supporters wordt toegang tot stadion geweigerd, vuurwerk wordt in beslag genomen (APV).
- b. betrokken (groep van) supporters worden verwijderd uit het stadion, het vuurwerk wordt in beslag genomen, supporters worden overgedragen aan de politie. Deze maakt proces verbaal op tegen de betrokken supporters.
- c. opleggen civielrechtelijk stadionverbod.

4. Wie is verantwoordelijk?

- a. BVO/politie/gemeente (ivm APV)
- b. BVO/politie/OM
- c. BVO/KNVB/OM

5. Te nemen (preventieve) maatregelen door ketenpartners

- BVO is verantwoordelijk voor een strikte foullering van de supporters
- *Het is de BVO toegestaan vuurwerk in het stadion af te steken, mits het professioneel vuurwerk betreft dat wordt afgestoken door een professionele instantie en hiervoor de benodigde vergunningen zijn verkregen. Het afsteken van vuurwerk door supporters blijft verboden.*
- De burgemeester behoudt het recht om op basis van zijn openbare orde bevoegdheden het afsteken van vuurwerk te verbieden.

4.7 Tolerantiegrens bejegening stewards, beveiligingspersoneel, officials en politie

1. Beoogd gedragseffect:

- een respectvolle benadering van stewards, beveiligingspersoneel, officials en politie door supporters.

2. Ongewenst gedrag

- fysiek en verbaal geweld in de richting van stewards, beveiligingspersoneel, officials en politie.

3. Sancties op ongewenst gedrag

- a. (indien buiten het stadion) supporters toegang tot het stadion weigeren.
- b. (indien binnen het stadion) indien mogelijk betrokken (groep van) supporters uit het stadion verwijderen en stadionverbod opleggen.
- c. bij belediging van politie, proces verbaal opmaken.
- d. bij belediging van stewards, beveiligingspersoneel en officials, stimuleren doen van aangifte, opstellen proces verbaal en daders vervolgen.
- e. bij bedreiging en fysiek geweld, stimuleren doen van aangifte, opstellen proces verbaal en daders vervolgen.

4. Wie is verantwoordelijk?

- a. BVO/KNVB.
- b. BVO/politie/KNVB.
- c. politie/OM.
- d. politie/OM/BVO.

5. Te nemen (preventieve) maatregelen door ketenpartners

- heldere afspraken tussen club, politie en OM over wat wel en wat niet getolereerd wordt.
- duidelijkheid richting supporters door club en politie over wat wel en niet getolereerd wordt (uitgaan van zero tolerance).
- *Consequent corrigerend optreden van stewards is noodzakelijk om orde en veiligheid in het stadion te kunnen handhaven. Hiervoor is extra training van stewards nodig en goede afspraken over en uitvoering van de rugdekking door veiligheidspersoneel en politie.*
- afspraken maken over aanpak en vervolging.
- aansluiting zoeken bij handreiking 'geweld tegen politie'.

Hoofdstuk 5: Auditteam

5.1 Taak auditteam

Voor aanvang van het voetbalseizoen 2003 – 2004 is door de minister van BZK een auditteam voetbalvandalisme ingesteld. Dit auditteam heeft tot taak feitenonderzoek te doen naar (het voorkomen van) ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland. Doel van het onderzoek is snel en praktisch inzicht te krijgen in de aanleiding en oorzaak van ingrijpende incidenten, onder meer door de geconstateerde feiten te relateren aan de in dit beleidskader gestelde tolerantiegrenzen en verantwoordelijkheden.

Het auditteam wordt ingezet op initiatief van de minister van BZK en al dan niet op verzoek van de betrokken burgemeester. Het auditteam doet aanbevelingen aan de betrokken burgemeester en de minister van BZK en stelt 'best practices' vast teneinde de bestrijding van voetbalvandalisme verder te verbeteren.

5.2 Samenstelling auditteam

Het auditteam voetbalvandalisme bestaat uit een voorzitter en een aantal leden. De leden worden geselecteerd op basis van hun kennis en ervaring in het openbaar bestuur, bij de politie of bij het openbaar ministerie. Aan het auditteam zal een secretaris worden toegevoegd. De voorzitter is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de onderzoeksopdracht.

5.3 Evaluatie

De minister van BZK heeft de instelling van het auditteam verlengd tot 1 juli 2006. Aan het eind van het seizoen 2005 – 2006 zal het auditteam in stuurgroepverband worden geëvalueerd. De minister van BZK zal hiertoe het initiatief nemen.

Bijlagen

Bijlage 1

Model lokaal convenant

Model

convenant betaald voetbal

Seizoen 2003 – 2004

Naam club

Naam gemeente

Regionaal Politiekorps

Arrondissement Openbaar

Ministerie

In dit convenant zijn in cursief overwegingen meegegeven die bij het opstellen van het convenant van belang kunnen zijn. De in het model convenant opgenomen afspraken zijn geenszins uitputtend en kunnen waar gewenst aangevuld worden.

Algemeen

1. Doel van het convenant

Het bezoeken van wedstrijden van club .. geeft plezier aan veel mensen. De wedstrijden dienen in een feestelijke en veilige sfeer plaats te vinden. Om dit te bereiken is het noodzakelijk gezamenlijk afspraken te maken tussen alle betrokken instanties, de zogenaamde ketenpartners. De afspraken dragen zoveel mogelijk een dwingend karakter zodat duidelijk is wat van wie verwacht kan worden. De gezamenlijke afspraken zijn vastgelegd in het voorliggende convenant. Behalve de afspraken zijn in dit convenant de individuele en gezamenlijke verantwoordelijkheden van de ketenpartners beschreven. Bij de totstandkoming van dit convenant zijn de beleidsuitgangspunten zoals geformuleerd in het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2003 leidend. Het moge duidelijk zijn dat het succes van dit convenant staat of valt met nakomen van de geformuleerde afspraken.

Deze afspraken kunnen behalve over de openbare orde en veiligheid ook over mobiliteit, kaartverkoop, verkeersbegeleiding en inrichting van de openbare ruimte gaan.

2. Ondertekenaars

Dit convenant is op datum ondertekend door:

- club, de voorzitter de heer/mevrouw ..
- de burgemeester van gemeente, de heer/mevrouw ..
- de politieregio, districtschef/korpschef de heer/mevrouw ..
- het arrondissement ... van het openbaar ministerie, de hoofdofficier van Justitie, de heer/mevrouw ..

3. Geldigheidsduur

Dit convenant loopt van .. tot .. (seizoen 2003 – 2004). Het convenant wordt voor afloop van de einddatum geëvalueerd door de hierboven genoemde ondertekenaars. Op basis van de evaluatie van het convenant en eventuele wijzigingen/aanvullingen van het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld zal een nieuw convenant afgesloten voor het volgende seizoen.

4. Veiligheidsoverleg

Lokale driehoek en club

Ten minste twee maal per jaar komen de ondertekenaars van dit convenant (de driehoek aangevuld met de club) bijeen. Tijdens de winterstop vindt een tussentijdse bespreking plaats op basis waarvan indien noodzakelijk bijsturing kan plaatsvinden. Aan het eind van het seizoen worden de afspraken uit dit convenant geëvalueerd en wordt een nieuw convenant afgesloten. Verder vindt er zo vaak als nodig is overleg plaats tussen het bestuur van club A en het driehoeksoverleg van de gemeente.

Structureel veiligheidsoverleg

In principe vindt maandelijks overleg plaats tussen vertegenwoordigers van

- de gemeente, functie
- club, functie
- politie, functie
- openbaar ministerie, functie

(Het overleg kan – al dan niet op incidentele basis - worden aangevuld met vertegenwoordigers van het sociaal preventieve project en de supportersvereniging.)

De .... levert de voorzitter voor het overleg .... . De secretaris wordt geleverd door .....

In het veiligheidsoverleg komen beleidsmatige en operationele aspecten samen. Het structureel veiligheidsoverleg heeft de volgende taken:

- uitwerken van het convenant in een veiligheidsbeleidsplan door club A
- uitvoering van in het convenant vastgelegde afspraken
- het voorbereiden en evalueren van (risico) wedstrijden;
- afstemming van beleid en communicatie hierover;
- verzamelen van informatie³
- het monitoren van het sociaal preventief beleid;
- De lokale driehoek voorzien van informatie indien noodzakelijk;
- Het monitoren van het convenant.

5. Verantwoordelijkheden

Een nadere uitwerking van de verantwoordelijkheden van de hieronder genoemde ketenpartners zijn omschreven in hoofdstuk 2 van het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2003. Deze kunnen eventueel in zijn geheel in het convenant worden overgenomen. Tevens zijn bij de verschillende partners de lokale uitwerkingen opgenomen van het landelijk beleid zoals dat in het beleidskader geformuleerd staat. In paragraaf 5.5 staan een aantal gezamenlijke verantwoordelijkheden en gezamenlijk beleid van de ketenpartners geformuleerd.

De uitwerking in dit convenant dient zo concreet mogelijk (met waar mogelijk afrekenbare doelen) geformuleerd te worden. Tevens dienen waar nodig procedures beschreven te worden zodat duidelijk is wie op welk moment waar verantwoordelijk voor is.

5.1 BVO

De bvo is verantwoordelijk voor de organisatie van de afzonderlijke wedstrijden en is derhalve primair verantwoordelijk voor het ordentelijke verloop van de wedstrijden.

Hieronder nadere afspraken opnemen over:

- calamiteitenplan en ontruimingsplan vastgesteld op ...
- (te verwachten) datum veiligheidscertificaat KNVB
- aantal benodigde stewards
- (indien aanwezig) inzet professionele beveiligingsorganisatie
- exacte omschrijving tot wat tot het terrein van het stadion behoort (en waar derhalve de club primair verantwoordelijk is)
- wijze van kaartverkoop (bijvoorbeeld op basis van risiconiveau wedstrijd)
- de club hanteert het landelijk afgesproken terugkombeleid na stadionverbod zoals omschreven in paragraaf 3.3.2 van het beleidskader

5.2 Gemeente

De gemeente (burgemeester) is degene die de club toestemming verleent voor het spelen van de wedstrijden. De burgemeester is verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde. Met

---

³ Om inzicht te krijgen in de effecten van het gevoerde beleid is het wenselijk om zachte en harde informatie te verzamelen (de voetbalmonitor). Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan toeschouwersaantallen, inzet politie (uitgesplitst naar soort politie), aantallen stewards, aantal aanhoudingen, aantal incidenten (en de aard van de incidenten)

betrekking tot die verantwoordelijkheid is de burgemeester, naast gemeentelijk bestuursorgaan, ook gezagsdrager over de politie wat betreft openbare orde aangelegenheden.

Hieronder nadere afspraken opnemen over:

- per datum plan van aanpak opgesteld over aanpak categorie A, B, en C wedstrijden
- per datum wordt de APV uitgebreid met de mogelijkheid tot het opleggen van stadionomgevingsverboden. *Indien gewenst kan de APV verder worden uitgebreid met*
  - o *vergunningstelsel voor het organiseren van betaald voetbalwedstrijden*
  - o *samenscholingsverbod*
  - o *hinderlijk gedrag in de openbare ruimte*
  - o *hinderlijk drankgebruik*
  - o *verplichte vervoersvoorziening voor supporters*
  - o *verwijderen van (groepen) personen uit de gemeente en/of het ontzeggen van de toegang tot de gemeente*
  - o *bestuurlijke ophouding*
- inzet verschillende soorten politiecapaciteit
- in seizoen 2002 – 2003 zijn er .. mensuren besteed ten behoeve van voetbal. Voor seizoen 2003 – 2004 wordt op basis van de huidige informatie .. mensuren ingezet (uitsplitsen naar soort politie-inzet)
- gebruiksvergunning
- controles bouw- en woningtoezicht/brandveiligheid en overige voorzieningen

5.3 Politie

De taak van de politie is tweeledig;

- de openbare ordetaak
- de taak inzake de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.

Hieronder nadere afspraken opnemen over:

- per datum is een operationeel draaiboek opgesteld voor categorie A, B, en C wedstrijden
- per datum is er een adequate arrestantenintake
- er zijn .. personen beschikbaar voor het adoptieteam. Dit team draagt eveneens zorgt samen met de RID voor een adequate informatievoorziening.
- na te streven doorlooptijd met betrekking tot verbalisering en inzendtermijn procesverbalen
- gebruik bejegeningprofiel bij de verschillende categorieën wedstrijden

5.4 Openbaar Ministerie

Het openbaar ministerie is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (justitiële handhaving).

De volgende afspraken worden, conform het beleidskader opgenomen (*als aanscherping van het beleidskader is het mogelijk hier concrete termijnen op te nemen en niet alleen te spreken van streefcijfers*):

- het OM zal de mogelijkheden overwegen om in de gevallen genoemd in het beleidskader (pagina 39) te komen tot meer strafrechtelijke stadionverboden met meldingsplicht
- overwegen om personen die meerdere malen het civielrechtelijke stadionverbod overtreden te vervolgen

- de hoofdofficier streeft naar een inzendtermijn van 80% binnen 1 maand na het eerste verhoor van de verdachte
- de hoofdofficier streeft ernaar dat zijn organisatie de ingezonden strafzaak in 80% van de zaken binnen 2 maanden na binnenkomst op het parket heeft beoordeeld
- de hoofdofficier streeft ernaar dat zijn organisatie de voetbalvandalen in 80% van de zaken, die volgens de OM-aanwijzing aan de KNVB gemeld dienen te worden, binnen 2 weken na de beoordeling aan de KNVB meldt door middel van het Voetbalvolgsysteem

Indien van toepassing kunnen de volgende afspraken opgenomen worden over:

- De hoofdofficier draagt er zorg voor dat in het beleidsplan van het parket de bestrijding van het voetbalvandalisme al naar gelang de ernst van de lokale situatie als prioriteit (in het kader van de bestrijding van geweld) gestalte krijgt. De hoofdofficier neemt in het beleidsplan het justitiële vervolgtraject op.
- De hoofdofficier draagt er zorg voor dat in de regionale en lokale beleidsplannen van de politie (naast reductie van de politie-inspanning met betrekking tot de openbare orde) de justitiële politie-inspanning al naar gelang van de ernst van de lokale situatie als prioriteit (in het kader van de bestrijding van geweld) gestalte krijgt.
- De hoofdofficier bevordert dat al naar gelang de ernst van de lokale situatie de regiopolitie is ingericht op een goede informatieverkrijging over voetbalvandalen, zowel met betrekking tot personen als activiteiten, niet alleen gericht op de openbare orde, maar gelet op de verantwoordelijkheid van de hoofdofficier, mede gericht op permanente justitiële aandacht.

5.5 Gezamenlijk beleid

Informatievoorziening

Adequate informatievoorziening is van cruciaal belang voor een effectieve bestrijding van het voetbalvandalisme. Met name de notoire vandalen dienen in kaart te worden gebracht. Het betreft hier een gezamenlijke verantwoordelijkheid van club, politie en OM. Hiertoe worden de volgende – met inachtneming van de bestaande privacyregelingen - acties ondernomen:

- De club zorgt voor een volledig supportersbestand
- De club brengt haar eigen supportersgroepen en waar nodig de individuele probleemsupporters in kaart
- Het adoptieteam van de politie zorgt in samenwerking met de Regionale Inlichtingendienst (RID) voor een goede informatiepositie binnen de supportersgroep(en).
- Relevante informatie wordt overgedragen aan het OM
- De informatie wordt gedeeld tussen de ketenpartners en op basis hiervan wordt beleid ontwikkeld.
- Alle relevante informatie wordt zo spoedig mogelijk doorgegeven aan het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme
- Daar waar mogelijk worden de probleemsupporters benaderd door middel van het lokale sociaal preventieve project

supportersbeleid

Het supportersbeleid kent twee componenten. Ten eerste is de club is verantwoordelijk voor een goed supportersbeleid waarbij gastvrijheid centraal staat. Hiertoe is binnen het bestuur/directie van de club een portefeuillehouder supportersbeleid aangewezen. De club zal elke termijn overleggen met de supportersvereniging(en).

Ten tweede is door de club is in samenwerking met gemeente, OM en politie het sociaal preventief supportersbeleid ontwikkeld, *naam project* . Dit beleid is gericht op:

- versterking van het jeugdbeleid
- integrale aanpak van risicosupporters

Oefening calamiteitenplan

Het calamiteiten en ontruimingsplan dat door de club is opgesteld dient jaarlijks geoefend te worden. De volgende integrale oefening – dus met medewerking van politie, gemeente en andere hulpdiensten - zal worden gepland op datum.

Communicatie/media

De club is verantwoordelijk voor de communicatie richting de supporters met betrekking tot de wedstrijdorganisatie (wijze van vervoer, ticketing enz). Hierbij worden de afspraken gevolgd welke in het vooroverleg zijn gemaakt. Bij incidenten treedt politie/gemeente op als woordvoerder richting de pers.

6. Tolerantiegrenzen

Alle bij dit convenant betrokken partijen houden zich aan de tolerantiegrenzen zoals geformuleerd in hoofdstuk 4 van het beleidskader. (hier is nadere uitwerking op basis van de lokale situatie mogelijk/wenselijk).